

Problematika domácího násilí z pohledu společnosti

Iva Gromusová

Bakalářská práce
2008

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2007/2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Iva GROMUSOVÁ**

Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Problematika domácího násilí z pohledu společnosti.**

Zásady pro vypracování:

Teoretická část – definice problému, zpracování dostupných materiálů týkajících se domácího násilí

Praktická část – statistické vyhodnocení, analýza dosažených výsledků

Prezentace výsledků, navržení možných kroků pro zlepšení prevence a nalezení moderních způsobů řešení

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Gjuričová, Š., Kocourková, J., Koutek, J.: Podoby násilí v rodině. 1.vyd. Praha: Vyšehrad, 2000, s. 101, ISBN 80-7021-416-3

Mach, J., Šmolka, P.: Když vás trápí někdo blízký. Praha: Portál,1999

Szczepaniková, A., Žáková, M., Langhansová, H.: Jak jednat v případech domácího násilí? 1.vyd.Praha:Liga lidských práv,2004, s.24,ISBN 80-239-2207-6

Čírtková, L., Macháčková, R., Vitoušová, M.: Domácí násilí-přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2002, s.143, ISBN 80-86284-19-0

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Ján Ivanka

Ústav elektrotechniky a měření

Datum zadání bakalářské práce:

8. ledna 2008

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. května 2008

Ve Zlíně dne 8. ledna 2008

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

L.S.

Mgr. Jarmila Celá
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Zkoumaným problémem bakalářské práce je problematika domácího násilí z pohledu společnosti. V teoretické části jde o vysvětlení základních pojmů z této oblasti obecně, formulaci a uvedení zákonných norem ČR, které napomáhají k řešení dané problematiky, včetně možností a postupů řešení Policie ČR, závěr teoretické části patří možným způsobům prevence a možnosti pomoci při domácím násilí. Praktická část bakalářské práce definuje cíle výzkumu, shrnuje poznatky získané při rozhovorech s pracovníky činnými v této oblasti, uvádí statistické vyhodnocení získaných dat a analýzu výsledků, dále nastiňuje kroky pro zlepšení propagace prevence domácího násilí a možné způsoby řešení problematiky domácího násilí.

Klíčová slova: domácí násilí, pachatel, oběť, policie, prevence, intervence, trestní řízení

ABSTRACT

The bachelor thesis/work deals with the problems of domestic violence from the viewpoint of society. Theoretical part explains basic terms in general, formulation and issue of the Czech legal standards which help to resolve the problems, as well as feasible methods of solution done by the Police of the Czech Republic. Finally, prevention and possible ways of succour in case of domestic violence are discussed. Practical part determines the aims of research, summarizes information gathered from the officers in charge, and shows statistical evaluation of data and analysis of the results. Furthermore, it outlines measures for better propagation of domestic violence prevention and possible solutions of this problem.

Keywords: Domestic Violence, Perpetrator, Victim, Police, Prevention, Intervention, Prosecution

Poděkování:

Děkuji vedoucímu své bakalářské práce panu Ing. Jánovi Ivankovi za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování bakalářské práce.

Dále bych chtěla poděkovat manželovi Michalovi za morální podporu a trpělivost, kterou mi poskytl při zpracování mé práce, a také členům své rodiny, kterých si nesmírně vážím.

Motto:

„Domácí násilí je nejrozšířenější formou násilí vůbec, přičemž je současně formou nejméně kontrolovanou a co do své frekvence a závažnosti nejvíce podceňovanou.“

Schneider H.J. (německý kriminolog)

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 DOMÁCÍ NÁSILÍ (DN) - ZÁKLADNÍ POJMY	11
1.1 POJEM DOMÁCÍ NÁSILÍ – OBECNĚ.....	11
1.2 ZNAKY A DRUHY (FORMY) DOMÁCÍHO NÁSILÍ	13
1.3 JAK VZNIKÁ DOMÁCÍ NÁSILÍ	14
1.4 SHRNUÍ.....	15
2 DOMÁCÍ NÁSILÍ – OBĚTI A PACHATELÉ	16
2.1 POJEM „OBĚŤ DOMÁCÍHO NÁSILÍ“	16
2.1.1 Shrnutí	18
2.1.2 Děti jako oběti domácího násilí.....	18
2.1.3 Stres a psychické trauma oběti	20
2.2 POJEM PACHATEL (AGRESOR) DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	22
2.3 SHRNUÍ.....	23
3 PROBLEMATIKA DOMÁCÍHO NÁSILÍ V PŘESTUPKOVÉM A TRESTNÍM ŘÍZENÍ	24
3.1 ZÁKONNÉ NORMY ČR PRO ŘEŠENÍ DOMÁCÍHO NÁSILÍ	24
3.2 TRESTNÍ ŘÍZENÍ ČR V OBLASTI DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	30
3.3 POLICIE ČR A JEJÍ MOŽNOSTI A POSTUP PŘI ŘEŠENÍ DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	33
3.4 SHRNUÍ.....	34
4 PREVENCE A MOŽNOSTI POMOCI PŘI DOMÁCÍM NÁSILÍ	36
4.1 PREVENCE PŘI DOMÁCÍM NÁSILÍ	36
4.2 INTERVENCE PŘI DOMÁCÍM NÁSILÍ.....	36
4.3 AZYLOVÁ ZAŘÍZENÍ, NEZISKOVÉ ORGANIZACE A ZDRAVOTNÍ PÉČE PŘI VZNIKU DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	37
4.4 SHRNUÍ.....	38
II PRAKTICKÁ ČÁST	39
5 VÝZKUM	40
5.1 DEFINICE ZKOUMANÉHO PROBLÉMU	40
5.2 SOUBOR VÝZKUMNÝCH DAT.....	40
5.3 VYHODNOCENÍ VÝZKUMU	44
6 NÁVRH MOŽNÝCH KROKŮ PRO ZLEPŠENÍ PREVENCE DOMÁCÍHO NÁSILÍ	47
6.1 PROPAGACE.....	47
6.1.1 Odstranění rodové nerovnosti	47

6.1.2	Média a reklama	47
6.1.3	Práce s veřejností.....	48
ZÁVĚR		49
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY		51
SEZNAM CITACÍ.....		53
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK		55
SEZNAM OBRÁZKŮ		56
SEZNAM PŘÍLOH.....		57

ÚVOD

Většina lidí je přesvědčena, že domácí násilí (dále jen DN) jako takové se u nás vyskytuje jen ojediněle, v malém množství případů. Hodně lidmi je tento problém zlehčován, a to hlavně z toho důvodu, že se jich osobně nijak nedotýká. Také panuje názor, že se domácí násilí, ať už páchané na ženách, mužích, dětech nebo seniorech, vyskytuje spíše v rodinách na nižší společenské úrovni, v rodinách problematických. Lidé si myslí, že v rodinách, které navenek působí důvěryhodně a spořádaně, se nic tak špatného nemůže dít. Proto byl donedávna tento problém rodin brán v celé naší společnosti jako něco, co se sice tu a tam děje, ale není třeba se tím nijak zvlášť zabývat. V poslední době se odborníci stále více na problém domácího násilí zaměřují a zjišťují, že se jedná o mnohem vážnější problém ve společnosti, než se zdálo. Na povrch se dostávají stále další a další případy domácího násilí, ať už staršího data nebo úplně nové, a veřejnost má možnost poznat, o co vlastně jde. Zjistíme, že to vlastně není vůbec problém jen „těch druhých“. Informace dosud skrývané se dostávají navenek, jednotlivé případy domácího násilí jsou zveřejňovány v médiích.

V naší republice se konečně, tak jako v ostatních vyspělých zemích, začíná diskutovat o tom, jaké jsou příčiny domácího násilí, jaké má podoby, následky a také, a to je moc důležité, jaké existují možnosti řešení. Zjistíme, že máme před sebou velmi vážný celospolečenský problém.

Obecně můžeme označit pojem „domácí násilí“ jako chování jednoho jedince v rodině, který svým chováním a přístupem způsobuje strach druhého člena rodiny. Jedná se o psychické nebo fyzické týrání člověka (v mnohých případech jde o spojení obou těchto forem). Toto násilí se dlouhodobě opakuje a stupňuje. Nejprve začíná útoky na lidskou důstojnost a sebevědomí, pak může přidat chování ohrožující zdraví, v těch nejhorších případech jde o ohrožení života.

Podle skutečnosti jde o násilí, která oběť zpočátku nečeká a které je naprosto zbytečné. Dochází k němu v rodině, která by měla být místem, kde se člověk cítí bezpečně, kde má své soukromí, zázemí a jistotu. V mnoha případech však tomu tak není. Vychází najevo, že právě rodina je místem, kde se násilí projevuje. Do vztahu mezi členy rodiny se vkrádá strach, nejistota, mizí pocit bezpečí, oběť najednou zjišťuje, že se nemá na koho obrátit se svým problémem (někdy ani sama nechce z důvodu falešného studu), nemá kam jít. Je to násilí, které se odehrává za zavřenými dveřmi bytů a domů, většinou beze svědků. Oběť je

velmi zklamána, protože na ní násilí koná velmi blízký člověk a ptá se sama sebe, co se stalo? Jaká je příčina? A protože ať dělá oběť, co chce, násilníkovi se nikdy nezavděčí, násilí stále trvá, ba dokonce se stupňuje, pomalu, ale o to úporněji se stane běžnou součástí každodenního života rodiny.

Pokud se oběť (nebo jiná osoba) sama nevzepře a neoznámí násilné chování v rodině na příslušných povoláních místech (policie, schránka důvěry apod.), sama se z tohoto začarovaného kruhu nedostane a nikdy nenabude dřívější jistoty a důvěry v sebe sama. A to, jak se chovají rodiče má ve svém důsledku velký vliv na výchovu jejich vlastních dětí.

Problematika domácího násilí je v současné době i u nás velmi aktuální. Začíná se o ní hovořit otevřeněji, stále více případů se dostává prostřednictvím médií na veřejnost a lidé jsou o případech domácího násilí informováni častěji. Jsem přesvědčena, že jsou ve velké většině otřeseni tím, co se může dít třeba právě v sousedním bytě nebo domě.

Z důvodu velké aktuality tohoto problému jsem se chtěla seznámit podrobněji s problematikou domácího násilí jak z pohledu obětí a násilníků, tak i z druhé strany – možností řešení vzniklých situací.

Cílem bakalářské práce je zevrubně se seznámit s obecnými pojmy problematiky domácího násilí, popsat v obecné rovině základní znaky a formy, uvést příčiny vzniku domácího násilí, charakterizovat obecně pojmy „oběť“ a „pachatel“ a také osvětlit psychické dopady na osobnost člověka trpícího domácím násilím. Dále popíšu danou problematiku z hlediska přestupkového a trestního řízení ČR, zákonné normy ČR, které přispívají k řešení DN a možnosti a postupy Policie ČR, která v první instanci tzv. „dostává na stůl“ jednotlivé případy. Na závěr teoretické části nastíním způsoby řešení a prevence domácího násilí v současné společnosti.

V praktické části se pokusím definovat výzkumný problém, statisticky vyhodnotit problematiku domácího násilí od roku 2004 do současnosti, analyzovat zjištěné výsledky.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DOMÁCÍ NÁSILÍ (DN) - ZÁKLADNÍ POJMY

1.1 Pojem domácí násilí – obecně

Domácí násilí je ve vyspělých zemích již několik desítek let předmětem zájmu odborníků z různých oblastí (lékařů, právníků, policistů), médií i veřejnosti. V České republice byl tento jev brán donedávna pouze okrajově z důvodu, že většina lidí byla přesvědčena, že se vyskytuje v ojedinělých případech. Laická veřejnost běžně tento problém zlehčuje.

Z nejnovějších průzkumů vyplývá, že tento zdánlivě okrajový problém je mnohem vážnější.

Ze života....

„Manžel určil pravidla, rozdělil úkoly a vládl pevnou rukou despotického diktátora. Stala jsem se služkou a rohožkou a neměla jsem tušení jak a proč. Po večerech byl z našich oken slyšet jeho křik. Sousedům přes ulici bylo trapně. Já se šíleně styděla a neříkala nikomu nic. Společným znakem těchto epizod bylo, že jsem nechápala, odkud se vzaly, co bylo příčinou, co jsem udělala špatně. Měli jsme přece být šťastní. Byli jsme mladí, zdraví, měli jsme nádherné děti, práci a střechu nad hlavou. Nebojovala jsem. Snažila jsem se být lepší, chtěla jsem vyhovět. Netušila jsem, že jen dělám místo natékajícímu egu, které posléze dorostlo takových rozměrů, že se vedle něj nedalo dýchat. Výsledkem byl vždy další útok, který přišel o něco rychleji než ten minulý a s o něco větší intenzitou. Říkala jsem si, že vydržím všechno, jen aby měly děti úplnou rodinu. Rozvod mi připadal jako sprosté slovo. A pak se mi to všechno vrátilo jako bumerang – v našich dětech. Jak dorůstaly, začalo je víc a víc ovlivňovat, co se dělo kolem nich.....“

Násilím obecně rozumíme zlé nakládání, tělesné útoky, pohrůžky obdobným násilím nebo jednáním, které působí újmu na fyzickém, sexuálním nebo psychickém zdraví. Jde o agresivní chování jedné osoby ke druhé, cílem je ublížit, poškodit, poranit nebo i zabít.

Termín domácí násilí je užíván především (ale ne pouze) jako pojem pro násilí mezi partnery. Je definováno MV ČR jako “dlouhodobé násilné chování v rodině, které zahrnuje jakékoliv činy nebo opomenutí spáchané v rámci rodiny některým z jejích členů, které podkopávají život, tělesnou nebo duševní integritu, nebo svobodu jiného člena stejné rodiny, nebo vážně poškozují vývoj jeho osobnosti.“¹⁾

Domácí násilí však neexistuje pouze mezi partnery v rodině. Můžeme do tohoto pojmu zahrnout také násilí páchané na dětech, rodičích, prarodičích, handicapovaných lidech.

Pro DN je charakteristické, že pachatel a oběť jsou si navzájem velmi blízcí.

Domácí násilí způsobuje velké těžkosti v psychice a újmu na zdraví oběti.

Podle statistických údajů jsou to právě ženy, které jsou v rodině nejčastěji vystaveny útokům, a to v prostředí, kde by se měly cítit nejbezpečněji – doma.

Pojem DN je sice všeobecně znám, ale ne každý přesně ví, jaké konkrétní jednání vystihuje. Násilníkem je člověk, který svým násilnickým chováním způsobuje jakoukoliv újmu člověku druhému. Z různých studií tohoto chování lze vyzorovat, že násilí se vyskytuje ve všech vrstvách společnosti, týká se všech lidí bez ohledu na jejich vzdělání, sociální postavení, životní styl, náboženství, věk, rasu.

Obecná charakteristika násilníků - většinou se jedná o jedince s nízkým sebevědomím, kteří jsou na své oběti závislí a násilím si ji chtějí udržet. Svě násilné činy se snaží zdůvodnit, vymlouvají se na alkohol nebo tvrdí, že je oběť vyprovokovala. Typickým násilníkem bývá muž „dvojitá tvář“: Navenek milující manžel, pozorný společník a skvělý tatínek, budující si obraz úspěšného muže. Jelikož tuto roli často nesplňuje, mění se doma v násilníka.

Podíváme-li se trochu blíže na domácí násilí druhu partnerského, dojdeme k těmto závěrům.

Důvodů, proč partnerka – oběť neopustí násilníka, může být celá řada. Především ji k němu pojí citové pouto. Násilník se omlouvá a tvrdí, že už to nikdy neudělá a dokáže být nějakou chvíli i velice pozorný, dokud mu partnerka neodpustí. Ženy často doufají, že se jejich partner změní. A pokud mají spolu děti, oběť se obává, že po svém odchodu by rozbila rodinu – zvláště, pokud tato slova slyší ze svého nejbližšího okolí. Není schopna si uvědomit, že rodinu už dávno rozbil násilník. Oběť může být bez finančních prostředků, protože partner disponuje veškerým majetkem. Někdy se stává, že je partnerka natolik izolovaná od okolí, že se nemá na koho obrátit o pomoc a dost možná jí ani nikdo neuvěří. V neposlední řadě může mít oběť strach násilníka opustit. Obává se, že se jí, nebo dokonce jejich dětem agresor pomstí. Násilné chování ve vztahu oběť silně poznamená. Ztrácí sebevědomí, narůstá v ní strach. Často se za svou situaci stydí. Týrané ženy se časem naučí v násilném vztahu přežívat, snaží se vyhovět násilníkovi, jen aby nedošlo k dalšímu výbuchu jeho násilí. Chtějí předcházet jakýmkoliv konfliktům.

1.2 Znaky a druhy (formy) domácího násilí

Nejdříve jde o lidskou důstojnost. Domácí násilí začíná tím, že agresor (blízká osoba) svou oběť opakovaně uráží, ponižuje, ve vztahu k oběti je majetnický a žárlivý, zakazuje styk s přáteli a rodinou, kontroluje finance oběti.

V další fázi jde o zdraví – agresor vyhrožuje a zastrašuje, opakovaně fyzicky ubližuje, opakovaně ničí věci oběti.

A nakonec jde o život – požaduje naprostou kontrolu nad vším, co oběť dělá, vydíráním v ní vzbuzuje obavy o život, opakovaně jí fyzicky ubližuje, v konečné fázi pak vyhrožuje zmrzačením nebo zabitím.

Násilí ve vztahu začne zpravidla drobnými výpady, které se oběť snaží omlouvat. Útoky se neustále stupňují, přičemž se zkracuje období relativního klidu.

Formy násilného jednání jsou:

- „Sociální izolace – absolutní uzavření rodiny, zákaz styku s rodinou a přáteli, zákaz vycházení – jedná se o absolutní kontrolu nad životem oběti.
- Zastrasování – demonstrace síly (křik, ničení majetku, výhrůžky).
- Vyčerpávání – odpírání spánku, jídla, vody, nesmyslná opakující se práce.
- Citové vydírání – neustálé nadávky, vyvolávání pocitu viny, odpírání pozornosti.
- Ekonomické týrání – neposkytování finančních prostředků pro domácnost, znemožnění přístupu k rodinným příjmům.
- Vydírání – použití dětí k označování partnerky za špatnou matku, pohrůžka, že v případě odchodu děti už nikdy neuvidí.
- Zneužívání „práv muže“ – zacházení s partnerkou jako se služkou, nadřazené a povýšené chování.“²⁾

Největší počet případů domácího násilí se vyskytuje mezi manžely, druhem a družkou. Konfliktům mezi rodiči bývají často přítomny jejich děti, nebo pokud násilí nevidí přímo, poznají zpravidla na svém rodiči, že se „něco děje“. Většina z pachatelů se na veřejnosti

chová laskavě a přátelsky, násilnický se chová pouze doma. Místem činu se stává soukromí bytu, kam nedosahuje „veřejná kontrola“.

Oběti si přejí zastavit násilí a velmi často doufají, že vztah v rodině bude pokračovat bez tohoto násilí. Po útoku se snaží vyhledat pomoc, ale nakonec nechají vše být. Důvodem je strach z toho, že zjistí, že s násilníkem musí zůstat ve společné domácnosti, v jednom bytě, domě. Další příčinou může být *zastašování* ze strany násilníka (nebo třeba i jeho rodiny), podvědomé omlouvání jeho chování, namlouvání si, že se polepší, obava, že oběť zůstane sama a nezvládne finančně zabezpečit své děti.

Nejčastější formou domácího násilí je syntéza (kombinace) fyzického a psychického násilí. Ve skutečnosti neexistuje čisté fyzické násilí bez psychického ponižování, fyzické napadení je vždy doprovázeno i psychickými útoky a urážkami. Domácí násilí nikdy nemá zcela jasné motivy či příčiny a také nikdy samo za normálních okolností neskončí.

1.3 Jak vzniká domácí násilí

Ve společnosti jsou automaticky přiřazeny jiné vlastnosti ženám a jině mužům. U žen se předpokládá větší emotivnost, péče o děti, slabost, předpokládá se, že budou tiché, podřídí se mužům, nebudou odporovat a nebudou agresivní. Muži jsou naopak vnímáni jako „ti silní a tvrdí“. Každý z nás se jistě setkal s výroky typu „dokaž, že jsi chlap“. Již v dětském věku si chlapci dokazují svoji správnou mužskou identitu a svou sílu. Postupem času zjišťují, že *zastašování* a násilí jim můžou posloužit k tomu, aby dosáhli svého cíle.

Skutečnost, že mužské vlastnosti jsou ceněny více než ženské, vede k nerovnému přístupu k chování mezi muži a ženami, k diskriminaci, která v konečném důsledku podněcuje násilí vůči ženám.

Chování násilníků můžeme vysvětlit dvěma způsoby. V prvním případě může jít o *krizi v partnerském vztahu*, která se dá, pokud existuje dobrá vůle obou stran, překonat a vztah se dostane do normálních „kolejí“. V těchto případech jsou násilníky muži silně impulsivní, kteří rychle „vzkypí“ a rychle chtějí nějakou situaci řešit. V druhém případě jde přímo o osobní vlastnosti násilníka, který se bude chovat násilnický vždy a nikdy se to nezmění (aniž by ho oběť vyprovokovala). Domácí násilník se necítí být kriminálníkem, protože si nemyslí, že by páchal závažný trestný čin. Ve společnosti platil totiž po staletí model cho-

vání mužů, kdy násilí vůči ženám bylo tolerováno a chápáno jako výraz mužské síly a nadřazenosti.

Domácí násilí nelze zaměňovat s partnerskou hádkou. Při hádce proti sobě stojí rovnoprávné osoby a vyměňují si názory. V případě domácího násilí se však jedna ze zúčastněných osob stává „vystrašenou“ obětí, která se bojí trestu (napadení), a druhá je pachatel, který chce pomocí moci oběť ovládat.

V současné době můžeme zaznamenat více příčin, které přispívají ke vzniku domácího násilí a působí současně:

- převládající názory společnosti, existence mýtů, které pomáhají ospravedlňovat DN
- různé životní situace - např. nezaměstnanost a jiné stresové situace
- vztahy uvnitř rodiny - zejména vztah mezi dospělými partnery
- povahové vlastnosti útočníka - sklon k agresivitě, požívání alkoholu, apod.

1.4 Shrnutí

Pojem DN je sice všeobecně znám, ale ne každý přesně ví, jaké konkrétní jednání vystihuje. Domácí násilí způsobuje velké těžkosti v psychice a újmu na zdraví oběti. Domácí násilí se vyznačuje určitými znaky, formami, druhy a fázemi, které ho odlišují od jednorázových útoků. Nejčastější formou domácího násilí je kombinace fyzického a psychického násilí. Pro domácí násilí je charakteristické, že pachatel a oběť jsou na sobě citově, sociálně, příp. ekonomicky závislí.

2 DOMÁCÍ NÁSILÍ – OBĚTI A PACHATELÉ

Pravidla, vzájemné postavení, vymezení rolí a prostoru, to vše se vytváří na počátku jakéhokoliv vztahu. Vztah, kde existuje násilí v jakékoli podobě, je vždy vztah nerovnoměrný. Jeden má moc a druhý se podřizuje.

„Jedná se o postupný proces, který začíná nenápadně a stejně nenápadně pokračuje. Rozpoznat týraného člověka není lehké, pokud on sám svoji situaci skrývá. Naprostá většina lidí se za násilí, které v rodině existuje, stydí, popírá ho a uvádí obvykle jiné příčiny svých potíží. Jediným vodítkem je chování těchto lidí, kteří vykazují určité společenské charakteristiky. Velmi často lze u obětí pozorovat shodné či podobné znaky týkající se sociálního postavení, psychického stavu, verbálního i neverbálního projevu.“³⁾

2.1 Pojem „oběť domácího násilí“

Proces, kdy se z dospělé ženy a partnerky stává postupně oběť, ilustruje níže uvedený příběh 33leté překladatelky, matky čtyřletého syna.

„Bylo to jako v pohádce, zajímal se o všechno, o každý detail mého života, litoval každé vteřiny, kdy jsme nebyli spolu, chtěl vědět, co dělám, když jsem v práci a nosil mi dárky. Měla jsem dojem, že by mi snesl modré z nebe, pokud bych o to požádala. Nic takového jsem předtím nezažila, nikoho podobného nepotkala. Pravda, občas udělal scénu, ale to bylo vždy proto, že jsem se mu málo věnovala. Říkal, že mě hrozně miluje, že beze mne nemůže být, je nešťastný, když nejsem s ním. Naléhal, abychom se co nejdříve vzali. Po čase jsem si uvědomila, že to, co jsem chápala jako pozornost a projevy lásky, se změnilo v nepřetržitou kontrolu. Uvědomila jsem si, že jsem se postupně přestala stýkat se všemi přáteli, zřídka jsem se viděla se svojí rodinou. Volal do práce tak často, že si toho všimli i kolegové a šéf mne požádal, abych své telefony omezila. Stále jsem ho omlouvala, vždyť mě má přece tolik rád. Snažila jsem se mu vysvětlit, že by mě ani nenapadlo jít s někým jiným. Byl stále nespokojený, ať jsem udělala cokoli. Nic nepomáhalo, hodně jsem ustupovala, snažila jsem se mu vyhovět, aby byl klidnější. Myslela jsem, že se to změní, až budeme mít děti, ale bylo to ještě horší. Stala jsem se na něm zcela závislá, musela jsem prosit o každou korunu, předkládat účty, za co jsem peníze utratila. Jednou, když zjistil, že jsem šla bez jeho svolení navštívit kamarádku, mě po návratu domů poprvé zbil. Už předtím vyhrožoval, co všechno se stane, dělal příšerné scény, ale nikdy mě neuhodil, až ten-

krát. Pak už to bylo častější, vždy se potom omluvil, někdy i plakal, byl nešťastný, odprošoval, na čas byl takový jako dřív, a pak to všechno začalo znovu....“⁴⁾

Již někdy v sedmdesátých letech minulého století se výzkumy ve světě zaměřily na osobnost týrané osoby a pokoušely se najít odpověď na otázku, jaký je člověk, který se nechá bít a na otázku, proč týraný člověk od násilnické osoby neodejde. Tyto výzkumy dospěly k závěru, že neexistuje žádný osobnostní profil, který by oběť předurčil k tomu, aby se stala týranou osobou ve vztahu. Existuje pouze jeden faktor a tím je týrání, zneužívání nebo přítomnost násilnému chování v dětství.

„Oběti DN obvykle neposkytují pachateli pro jeho řádění jediný důvod. Právě naopak, zvykly si být úslužné, hodné a spolehlivé, násilnickému partnerovi se snaží za každou cenu vyhovět, jenom aby mu nedaly sebemenší záminku. Týrání lidí za zavřenými dveřmi je často spojováno s týráním dětí, oba tyto násilné činy jsou si podobné právě kvůli osobnosti pachatele a kvůli tomu, že k nim nedochází na veřejnosti, ale tam, kde by mělo být nejvíce bezpečno.“⁵⁾

Obětí se často stávají jedinci, kteří mají nějakou nevýhodu či nedostatek ve srovnání s „průměrem“. Mohou být mladší, slabší, odlišní, nezralejší, nezkušenější, nešťastnější, opuštěnější. Obětí se rovněž může stát kterýkoli člen domácnosti.

„Ve velmi špatné pozici jsou oběti, které následovaly svého partnera do jeho bydliště v jiném městě, kde nemají žádné sociální zázemí jako příbuzenstvo, přátelé, známosti z dětství, na které by se mohly obrátit. Oběť ztrácí schopnost bránit se ze strany blízké osoby a v tom je ta zruďnost. V její hlavě nastává zmatek, nedokáže rozlišit dobro, lásku a nenávisť. Má chuť utéct, ale kam, když se vše odehrává doma za zavřenými dveřmi? Oběť by měla mít alespoň tolik síly, aby dokázala dveře otevřít a vyhledat pomoc.“⁶⁾

Pokud se oběť rozhodne zůstat v rodině, je tento krok nadějný za předpokladu, že je druhá strana ochotna spolupracovat, a tím potvrdit zodpovědnost za další existenci rodiny. Je důležité, aby oběť především získala sebedůvěru a sílu k tomu, aby se na základě informací odborníků dokázala sama rozhodnout a své rozhodnutí dokázala i uskutečnit.

Problém obětí domácího násilí je převážně strach z týrajícího partnera a pocit bezmoci, obavy o zajištění existence, negativní myšlenky, nedostatek víry v sebe sama, nedostatek životní energie a neschopnost nebo snížená schopnost se rozhodovat. K překonání těchto problémů oběť DN potřebuje zažít pocit bezpečí, důvěru a porozumění, pochopit, že do-

máci násilí není ani normální ani nevyhnutelné. Potřebuje zpracovat své zážitky, ventilovat emoce, zbavit se naučené bezmoci. Oběti domácího násilí nevolají většinou po tvrdé repre-
si, naopak jejich hlavní potřebou je žít slušný lidský život v partnerském svazku bez násilí.

2.1.1 Shrnutí

Oběti domácího násilí obvykle neposkytují pachateli pro jeho chování důvod. Obětí se může stát kterýkoli člen domácnosti. Oběť si musí sama uvědomit, že DN není ani normální ani nevyhnutelné. Je důležité, aby oběť především získala sílu k tomu, aby se (např. za pomoci odborníků) dokázala sama rozhodnout, jak postupovat dál a své rozhodnutí dokázala i uskutečnit.

2.1.2 Děti jako oběti domácího násilí

DN ohrožuje nejen samotné oběti (ženy, muže, seniory), ale také ty, kteří se v disharmonickém vztahu vyskytují – děti. Jakékoliv násilí, kterému je dítě vystaveno (ať už přímo nebo nepřímo), působí na jeho zdravý vývoj a odráží se v rozvoji charakterových vlastností, v psychice, v sociálním začleňování nebo komunikaci.

Takové dítě může trpět:

- izolací
- přílišnou společenskou angažovaností (snaha vyhnout se co nejvíce do domu)
- problémy s důvěrou vůči ostatním lidem
- vztahy s ostatními kamarády mohou začít s velkou intenzitou a skončit náhle
- neochotou dělit se nebo dosáhnout kompromisu
- pasivitou nebo šikanováním (moc a kontrola).

Na dítě nemá dobrý vliv ani vyhrožování a zastrašování, např.:

- používání výhružných pohledů, hlasitých akcí a gest, zvýšený hlas, házení věcí
- zabití nebo ublížení domácím zvířatům

- ničení majetku nebo oblíbených hraček
- zastrasování a nucení k udržení „rodinného tajemství“
- výhrůžky ublížením matce nebo jinému členu rodiny
- vyhrožování zabitím
- uzavření „tajné dohody“
- uzamykání doma.

Využívání dětí a zatahování do sporů může u nich vést k následujícímu:

- vykonávání povinnosti dospělého
- jsou viděny, ale nejsou slyšeny
- mohou být popuzovány proti jednomu rodiči nebo jinému členu rodiny
- mohou být využívány k řešení rodinných konfliktů
- mohou být požádány, aby se vyslovily, na čí straně jsou
- násilník někdy stále říká, jak mu chybí dítě, ale velice často se tak snaží, aby se oběť vrátila domů
- někdy násilník žádá, aby dítě „špinilo“ druhého rodiče.

Bohužel je nutné zmínit se také o sexuálním zneužívání a dalších sexuálních aspektech, které mohou mít pro děti různé následky, např.:

- stud z vlastního těla (falický)
- nevhodná „sexuální mluva“ a sexuální chování
- mohou být vystaveny sexuální aktivitě nebo pornografii
- naučí muže, že mají mít určitá privilegia
- mohou kopírovat dominantní a násilné chování agresora
- jsou v nebezpečí sexuálního zneužívání.

Je známo, že jsou děti mnohem vnímavější a bystřejší než dospělí, a to i za předpokladu, že si to nechceme přiznat. Mají schopnosti vycítit napětí v rodině, ve škole, dokáží se vžít do role člověka, na kterém mu záleží. Je omyl, když si myslíme, že děti o ničem neví, protože spaly nebo si hrály v dětském pokojíčku. Proto i domácí násilí v jakékoliv podobě se týká

také jich samotných. Je tedy nutné, abychom o tomto problému co nejvíce hovořili a dali tak najevo, že nám není lhostejný, že se vždy dá najít řešení pro danou situaci a možnost pomoci lidem, kteří si s tímto problémem nemohou poradit sami.

Syndrom CAN (Child Abuse and Neglect)

Jedná se o syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte. Jde o soubor nepříznivých poznatků ve všech oblastech vývoje dítěte a postavení ve společnosti a v rodině především. Výsledkem je úmyslné ubližování dítěti, způsobené nejčastěji jeho rodiči. Za nejvýznamnější roli se považují socioekonomické faktory, jako je např. chudoba, špatné bydlení, nezaměstnanost, nedostatek výchovy, vzdělání.

Způsoby vzniku CAN:

- a) akce – útok, násilí v jakékoliv formě, manipulace s dítětem
- b) ne-akce - zanedbávání, izolace, nesprávná výživa, nedostatečná výchova, špatná zdravotní péče.

2.1.3 Stres a psychické trauma oběti

P.C. Kendall říká: „Stres je typickým jevem v těžkých životních podmínkách.“⁷⁾

Těžké životní situace mají různou podobu – smrt blízkého člověka, rozvod, rozchod s blízkými přáteli. Mohou vzniknout „zásahem vyšší moci“ (autohavárie, nemoc, úraz), ale vznikají také postupně – pomalu, plíživě se vtírají do našeho života – začnou se dotýkat našeho „já“, ztrácíme půdu pod nohama, snižuje se naše sebevědomí. A právě tato pomalá, plíživá forma se dá přirovnat ke stresu vznikajícímu u oběti domácího násilí. Je to tlak „podmínek“ v duševní (psychologické), tělesné (fyziologické) a také ve společenské (sociální) rovině.

Definice (přesné vyjádření) pojmu stres – podle několika odborníků:

- „Stres je výsledkem interakce (vzájemné činnosti) mezi určitou silou působící na člověka a schopností organismu tomuto tlaku odolat.“ (H. Selve)
- „Stres je extrémní a neobvyklá situace, jejíž hrozba vyvolává významnou změnu chování.“ (R. G. Miller)

- „Stres vyjadřuje situaci člověka v tenzi (napětí) při řešení problému, když se do cesty řešení problému postaví nepřekonatelná překážka.“ (A. Howard a R. A. Scott)
- „Stresem označujeme extrémně vyostřenou situaci, kdy je osobnost vážně ohrožena dlouhodobou frustrací (neuspokojením základních potřeb).“ (M. H. Appley)
- „Stresem je nejen přímé, bezprostřední ohrožení člověka, ale i anticipace (předjímání) takového ohrožení a s tím spojený strach, bolest, nejistota, úzkost apod.“ (M. H. Appley a R. Trumbull)
- Stres je následek traumatu (duševního úrazu) a velice intenzivní frustrace (pocitu neuspokojení).“ (D. H. Funkenstein, S. King a M. E. Drollete)⁸⁾

„Prožívání stresu je varovný signál – varuje před vážnějšími důsledky – pokud na něj nereagujeme změnou životního stylu.“⁹⁾

Pokud totiž působení stresu trvá příliš dlouho nebo přesáhne určitou mez (distres), může vést k rozhodnutím, jejichž důsledkem je úzkostné (únik) nebo depresivní (ústup) chování. Důsledky dlouhotrvajícího stresu a psychického traumatu při domácím násilí

„Dlouhodobé negativní působení devalvace (ponižování člověka v mezilidském styku), destruktivní (rozvrat, rozklad) kritika, nemožnost se s někým dohodnout a domluvit, vyjít s ním v dobrém apod. jsou tzv. *mikrostresory* (mikros – malý) – negativními vlivy na chování člověka. Negativní vliv těchto mikrostresorů se sčítá. Nemá-li člověk k dispozici kladnou vyrovnávací hodnotu (kompenzaci), mohou být kumulované (nahromaděné) mikrostresory zdrojem deprese (sklíčenost, pesimistický postoj k životu). Takto vzniklá deprese je dále udržována při životě působením nepříznivých situačních podmínek. Mezi nimi zaujímá důležité místo „neadekvátní schopnost zvládat stres“, nedostatek sociálního uznání, nižší míra sebeúcty, omezený uspokojivý sociální styk a špatné dovednosti sociálního kontaktu.“¹⁰⁾

Pokud se stresové situace neustále opakují a přetrvávají, dochází u oběti domácího násilí nejen ke zhoršení psychického stavu (depresi), ale může oběti způsobit dlouhodobé zdravotní problémy, které mohou přispět ke snížené kvalitě plnohodnotného života, později se podílejí na vzniku a rozvoji onemocnění, které mohou představovat ohrožení na životě.

Posttraumatická stresová porucha

Tento termín je používán pro úzkostnou poruchu, která se obvykle rozvíjí po emočně těžké a stresující události, jež svou závažností přesahuje obvyklou lidskou zkušenost a bývá traumatická pro většinu lidí. Porucha může vzniknout v kterémkoliv věku.

Neléčená posttraumatická porucha může vyvolat změny osobnosti oběti. Může se projevit jak v dětství, tak v dospělosti. Nemusí ji způsobit jen fyzické násilí, ale také násilí psychické, event. sociální izolace. Touto poruchou nemusí trpět pouze přímé oběti, ale také nepřímé, např. děti, zejména v případech dlouhodobého týrání.

U osob, které prožily domácí násilí, je jedním z hlavních příznaků ztráta životních perspektiv, celková netečnost až otupělost. Kontakt s takto postiženou osobou bývá velmi náročný. Jedinec se jeví jako málo přístupný, nezúčastněný. Nezajímá se o okolní dění. Je pro něj typické zablokování projevů vzteku. Není schopen přirozeně reagovat, pokud vůči němu někdo vyjadřuje negativní emoce, např. zlost, vztek. Spíše před konflikty utíká, nedokáže své vlastní negativní emoce ventilovat. Při kontaktu s autoritou může projevovat nápadnou vstřícnost, chce vyhovět.

Dalším důsledkem dlouhotrvajícího stresu a traumatu při domácím násilí je tzv. *stockholmský syndrom* (v literatuře se tento pojem objevil v souvislosti s přepadením stockholmské banky, kdy útočníci několik dní zadržovali rukojmí). Oběť se snaží zavděčit svému trýzniteli, pomáhat mu a chránit jej, čímž si podvědomě vykupuje své bezpečí a život. Tento syndrom může být také jedním z důvodů, proč oběť nedokáže odejít a přebírá stanoviska násilného partnera.

2.2 Pojem pachatel (agresor) domácího násilí

Agresorem je člověk, který sdílí společně domácnost s obětí.

Vzhledem k tomu, že DN nesouvisí s věkem, vzděláním, světovým názorem, ekonomickým postavením, je velmi těžké určit jednoznačnou charakteristiku agresora.

K násilí se ve většině případů uchylují osoby, které nejsou schopny řešit své pocity či stresy jiným způsobem a které také mají možnost zneužít postavení vycházející z rodiny. Tolerování násilí společností posiluje přesvědčení agresorů, že se nedopouštějí ničeho mimořádného ani závažného a nepřímo jim umožňuje takový způsob řešení.

Pachatel často vystupuje navenek jako spořádaný člověk, který odmítá násilí. Své vlastní chování vysvětluje jako „normální“ reakci na chyby oběti.

I když páchá násilí, mluví spíše o hádce, konfliktu, neshodě....

Umí výborně zapírat a zlehčovat situaci.

Často se ke své oběti chová dvěma zcela rozdílnými způsoby:

- laskavě a přátelsky na veřejnosti
- násilnicky a hrubě v soukromí.

Chování násilníků se velmi liší od jejich chování na veřejnosti. Jsou extrémně žárliví a majetnickí, kontrolují své oběti, pokoušejí se je izolovat od rodiny a přátel, zastávají tradiční představu o roli muže v rodině, často je přítomen alkohol a jiné drogy, z násilí viní oběť nebo drogy a alkohol, zlehčují závažnost způsobeného násilí. Pachatelé domácího násilí trpí většinou velmi nízkou sebeúctou, ale vysokým sebevědomím. Často své jednání bagatelizují (zlehčují) nebo popírají.

2.3 Shrnutí

Při domácím násilí jde většinou o postupný proces, který začíná nenápadně a stejně nenápadně pokračuje. Naprostá většina lidí se za násilí, které v rodině existuje, stydí a popírá ho. Oběti DN obvykle neposkytují pachateli pro jeho chování jediný důvod. DN ohrožuje nejen samotné oběti (ženy, muže, seniory), ale také ty, kteří se v disharmonickém vztahu vyskytují – děti. Je omyl, když si myslíme, že děti o ničem neví. Vzhledem k tomu, že DN nesouvisí s věkem, vzděláním, světovým názorem, ekonomickým postavením, je velmi těžké určit jednoznačnou charakteristiku agresora. Agresor často vystupuje navenek jako spořádaný člověk.

U osob, které prožily domácí násilí, je jedním z hlavních příznaků ztráta životních perspektiv, celková netečnost až otupělost. Kontakt s takto postiženou osobou bývá velmi náročný. Oběti domácího násilí prožívají dlouhotrvající stres a trauma. Prožívání stresu je varovný signál – varuje před vážnějšími důsledky – pokud na něj nereagujeme změnou životního stylu. Pokud se stresové situace neustále opakují a přetrvávají, dochází u oběti domácího násilí nejen ke zhoršení psychického stavu (depresi), ale může oběti způsobit dlouhodobé zdravotní problémy.

3 PROBLEMATIKA DOMÁCÍHO NÁSILÍ V PŘESTUPKOVÉM A TRESTNÍM ŘÍZENÍ

3.1 Zákonné normy ČR pro řešení domácího násilí

Postihy za spáchání domácího násilí jsou v České republice řešeny zákonnými normami, z nichž nejdůležitější uvádím:

Zákon č. 200/1990 Sb. – o přestupcích – 4. 9. 2006 novelizace

§ 49 Přestupky proti občanskému soužití

1. Přestupku se dopustí ten, kdo
  - a) jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch
  - b) jinému z nedbalosti ublíží na zdraví
  - c) úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním
  - d) působí jinému újmu pro jeho manželský nebo rodinný stav
2. Za přestupek podle odstavce 1 písm. A) lze uložit pokutu do 1000 Kč, za přestupek podle odstavce 1 písm. b) a c) pokutu do 3000 Kč a za přestupek podle odstavce 1 písm. d) pokutu do 5000 Kč.¹¹⁾

Zákon č. 135/2006 Sb. ze dne 14. března 2006 – novelizace zákona o policii, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Změna zákona o Policii České republiky – nově vloženy par. 21a až par. 21d – „Oprávnění rozhodnout o vykázaní ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj“ a par. 42n – „Zpracování osobních údajů v souvislosti s vykázaním ze společného obydlí a zákazem vstupu do něj“:

§ 21a

(1) Lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že dojde k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo zvláště závažnému útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn toho, kdo je podezřelý z takového jednání, vykázat z bytu nebo domu společně obývaného s ohroženou osobou (dále jen "společné obydlí"), jakož i z jeho bezprostředního okolí. Součástí vykázání je rovněž zákaz návratu do vymezených prostor. Toto rozhodnutí je účinné v okamžiku, kdy bylo prokazatelně sděleno osobě, proti které směřuje. Osoba, proti níž vykázání směřuje (dále jen "vykázaná osoba"), je poté povinna neprodleně opustit místo, na které se rozhodnutí o vykázání vztahuje.

(2) Není-li ten, vůči komu směřuje opatření podle odstavce 1, v době policejního zákroku přítomen ve společném obydlí, je policista takové osobě oprávněn zakázat vstup do společného obydlí, jakož i do jeho bezprostředního okolí, a to i v době jeho nepřítomnosti. Toto rozhodnutí je účinné v okamžiku, kdy se o něm osoba, proti které směřuje, dozví. Osoba, které byl zakázán vstup do společného obydlí, poté nesmí vstupovat na místo, na které se toto rozhodnutí vztahuje.

(3) Rozhodne-li policista o vykázání osoby ze společného obydlí nebo o zákazu vstupu do něj podle odstavce 1 nebo 2 (dále jen "vykázání"), vždy specifikuje prostor, na který se tato omezení vztahují, a stanoví rozsah bezprostředního okolí společného obydlí. O takto stanoveném prostoru je policista vykázanou osobu povinen poučit. Územní rozsah vykázání se určí podle míry požadavku účinné preventivní ochrany osoby ohrožené útokem podle odstavce 1 (dále jen "ohrožená osoba").

(4) Pokud je vykázání spojeno s ohrožením provozu objektu nebo znemožněním výkonu zaměstnání vykázané osoby podle zvláštního zákona^{8f)}, je o této skutečnosti třeba bezodkladně vyrozumět zaměstnavatele nebo provozovatele objektu, který přijme příslušná opatření k náhradnímu zajištění provozu objektu.

(5) Při provádění úkonů souvisejících s vydáním rozhodnutí o vykázání je policista povinen zajistit přítomnost nezúčastněné osoby, ledaže hrozí nebezpečí z prodlení.

(6) O provedených úkonech a opatřeních sepíše policista neprodleně úřední záznam.

§ 21b

(1) Rozhodnutí o vykázání se vydává bez projednání věci a z úřední povinnosti, přičemž souhlas ohrožené osoby se nevyžaduje.

(2) Rozhodnutí o vykázání se písemně vyhotoví do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí. Vyhotovené rozhodnutí se v opise doručí vykázané osobě a ohrožené osobě. Opis rozhodnutí o vykázání doručí policista do 24 hodin od jeho vydání spolu s opisem úředního záznamu podle § 21a odst. 6 příslušnému intervenčnímu centru^{8g)}; v případě, že ve společném obydlí, na které se rozhodnutí o vykázání vztahuje, žije nezletilá osoba, doručí se opis rozhodnutí o vykázání spolu s opisem úředního záznamu ve stejné lhůtě též příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

(3) Opravným prostředkem proti rozhodnutí o vykázání je odvolání, které nemá odkladný účinek.

(4) Při vydání rozhodnutí o vykázání se postupuje, nestanoví-li tento zákon jinak, podle správního řádu.

§ 21c

(1) Rozhodne-li policista o vykázání, vyzve vykázanou osobu, aby mu vydala všechny klíče od společného obydlí, které drží, a vykázaná osoba je povinna klíče vydat. Policista zároveň poučí vykázanou osobu o následcích neuposlechnutí takové výzvy^{8h)}. Policista je dále povinen umožnit vykázané osobě, aby si nejpozději při výkonu rozhodnutí o vykázání vzala ze společného obydlí výlučně věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a dokumenty, a ve lhůtě do 24 hodin od výkonu rozhodnutí o vykázání pak další osobní věci a věci nezbytné pro její podnikání nebo výkon povolání.

(2) Vykázané osobě poskytne policista informace o možnostech jejího dalšího ubytování a v souvislosti s tím i nezbytnou součinnost. Policista je povinen vykázanou osobu poučit o jejím právním postavení, o jejích právech a povinnostech a o dalším možném postupu ve věci. Za tímto účelem policista vyžádá od vykázané osoby adresu pro doručování.

(3) Ohroženou osobu poučí policista o možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu⁸ⁱ⁾ a o možnosti využití psychologických, sociálních nebo jiných služeb v oblasti pomoci obětem násilí. Policista poučí ohroženou osobu i o následcích vyplývajících z uvedení vědomě nepravdivých údajů, k nimž policista při roz-

hodování o vykázaní přihlíží. Je-li toho třeba, přivolá policista ohrožené osobě nezbytnou lékařskou pomoc.

§ 21d

(1) Vykázání, o kterém bylo rozhodnuto podle § 21a odst. 1 nebo 2, trvá po dobu 10 dnů ode dne vydání rozhodnutí. Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby.

(2) Podáním návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu v průběhu vykázaní se lhůta uvedená v odstavci 1 prodlužuje až do pravomocného rozhodnutí soudu o tomto návrhu.

(3) Policista je povinen ve lhůtě do 3 dnů od vydání rozhodnutí o vykázaní provést kontrolu, zda rozhodnutí o vykázaní dodržuje vykázaná osoba i ohrožená osoba. O provedené kontrole sepíše policista úřední záznam. "Poznámky pod čarou č. 8f, 8g, 8h a 8i znějí:

§ 42n

(1) Podle ustanovení této hlavy zpracovává policie též osobní údaje ohrožené osoby a vykázané osoby (§ 21a); v případě, že ve společném obydlí, na které se vztahuje vykázaní (§ 21a odst. 3), bydlí nezletilá osoba, zpracovává policie též osobní údaje této osoby.¹²⁾

Změna občanského soudního řádu (Zákon č. 99/1963 Sb.) – nově vložen par. 76b a par. 273b.

§ 76b

(1) Je-li jednáním účastníka, proti kterému návrh směřuje, vážným způsobem ohrožen život, zdraví, svoboda nebo lidská důstojnost navrhovatele, může předseda senátu předběžným opatřením uložit účastníku, proti kterému návrh směřuje, zejména aby

a) dočasně opustil byt nebo dům společně obývaný s navrhovatelem (dále jen „společné obydlí“), jakož i jeho bezprostřední okolí, nebo do něj nevstupoval,

b) se zdržel setkávání s navrhovatelem a navazování kontaktů s ním.

(2) Výjimky vyplývající z plnění povinností uložených předběžným opatřením účastníku, proti kterému návrh směřuje, stanoví soud, a to s přihlédnutím k jeho oprávněným zájmům.

(3) Předběžné opatření podle odstavce 1 trvá jeden měsíc od jeho vykonatelnosti. Předcházel-li rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření podle odstavce 1 rozhodnutí Policie České republiky podle zvláštního právního předpisu^{33c)}, počíná tato lhůta dnem následujícím po dni, v němž uplynula lhůta stanovená v tomto zvláštním právním předpise. V případě podání návrhu na prodloužení předběžného opatření podle odstavce 4 neskončí lhůta dříve, než soud o takovém prodloužení rozhodne.

(4) Bylo-li před uplynutím doby uvedené v odstavci 3 zahájeno řízení ve věci samé, může předseda senátu na návrh navrhovatele rozhodnout o prodloužení doby trvání předběžného opatření; vezme přitom v úvahu trvání stavu ohrožení navrhovatele podle odstavce 1, obsah a důvody podaného návrhu na zahájení řízení ve věci samé, majetkové či jiné poměry účastníků včetně vlastnických a jiných vztahů ke společnému obydlí, na které se vztahuje předběžné opatření, a další rozhodné okolnosti. Předběžné opatření však zanikne nejpozději uplynutím doby jednoho roku od okamžiku jeho nařízení.

(5) Rozhodnutí o návrhu předběžného opatření podle odstavce 1 není podmíněno předchozím rozhodnutím Policie České republiky podle zvláštního právního předpisu.

§ 273b

„Výkon rozhodnutí o vykázání ze společného obydlí a nenavazování kontaktů s oprávněným“

(1) Nařídil-li soud předběžným opatřením, aby povinný dočasně opustil společné obydlí, jakož i jeho bezprostřední okolí, nebo aby se zdržel setkávání s osobou, kterou soud v usnesení označil, a nenavazoval kontakty s ní (§ 76b), zajistí také bezodkladný výkon tohoto rozhodnutí.

(2) Výkon rozhodnutí se provede tak, že soud v součinnosti s příslušnými státními orgány vykáže povinného ze společného obydlí, odebere mu všechny klíče od společného obydlí, které povinný drží, a popřípadě mu zakáže setkávat se s označenou osobou nebo ji jinak kontaktovat. Soud zároveň poskytne povinnému příležitost, aby si bezprostředně při výkonu rozhodnutí vyzvedl ze společného obydlí své osobní cennosti a dokumenty, jakož i věci, které slouží jeho osobní potřebě; během trvání předběžného opatření podle § 76b pak povinnému umožní vyzvednout i věci nezbytné k výkonu jeho podnikatelské činnosti nebo výkonu povolání.

(3) Není-li povinný při výkonu rozhodnutí přítomen, poskytne mu soud na jeho žádost během lhůty uvedené v § 76b odst. 4 příležitost, aby si ze společného obydlí vyzvedl věci uvedené v odstavci 2. O tomto právu soud povinného vyrozumí oznámením zanechaným na dveřích společného obydlí.

(4) Příslušným k výkonu rozhodnutí uvedeného v odstavci 1 je soud, který nařídil předběžné opatření."

Pomoc osobám ohroženým násilím

§ 74a

(1) Osobám, které jsou ohroženy násilným chováním ze strany osob blízkých nebo osob žijících s nimi ve společném bytě nebo domě, se poskytuje bezprostřední individuální psychologická a sociální pomoc ambulantní nebo azylové povahy. Těmto osobám se rovněž zprostředkuje poskytnutí následné pomoci zejména sociální, lékařské, psychologické a právní. Pro poskytování pomoci těmto osobám se zřizují intervenční centra.

(2) Součástí pomoci podle odstavce 1 je i spolupráce a vzájemná informovanost mezi orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi, orgány Policie České republiky a obecní policií, nestátními a charitativními organizacemi. Intervenční centra plní koordinační úlohu mezi zúčastněnými institucemi při pomoci osobám ohroženým násilným chováním a vyhodnocují vzájemnou spolupráci.

(3) Zaměstnanci intervenčních center jsou při pomoci osobám ohroženým násilným chováním povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se při výkonu své činnosti dozvěděli. Sdělit takové skutečnosti mohou jen se souhlasem osob, kterých se tyto údaje týkají, nebo pro účely trestního řízení orgánům činným v trestním řízení i bez takového souhlasu.

§ 74b

(1) Pomoc osobám ohroženým násilným chováním se poskytuje převážně na základě podnětu doručeného intervenčnímu centru Policií České republiky podle zvláštního právního předpisu^{50a)}; tímto podnětem je opis rozhodnutí o vykázaní nebo o zákazu vstupu do společného obydlí a opis úředního záznamu o provedených úkonech. Pomoc intervenčního centra může být poskytnuta na základě žádosti osob ohrožených násilným chováním i bez takového podnětu.

(2) Intervenční centrum je povinno kontaktovat osobu, která byla v rozhodnutí o vykázaní ze společného obydlí označena za osobu ohroženou násilným chováním, a to ve lhůtě nejpozději do 48 hodin od doručení podnětu, jinak vždy bezodkladně poté, co se dozví o ohrožení osoby násilným chováním.

(3) V rámci prvního kontaktu s osobou ohroženou násilným chováním intervenční centrum zjišťuje, zda tato osoba porozuměla všem informacím poskytnutým příslušníky Policie České republiky a zda jí byla zajištěna dostatečná ochrana a bezpečí. Dále pomoc zahrnuje i následnou poradenskou činnost.

(4) Intervenční centrum je povinno oznamovat příslušnému krajskému úřadu počet osob ohrožených násilným chováním, kterým byla poskytnuta pomoc.¹³⁾

Zákon 140/1961 Sb. – 1. 6. 2004 novelizace

Dne 1. června 2004 vstoupila v platnost novela trestního zákona (Zákon č. 140/1961 Sb., v aktuálním znění), která umožňuje trestní postih projevů domácího násilí.

Novela zavedla do trestního zákona novou skutkovou podstatu vložení §215a, který zní:

„§ 215a Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě

(1) Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společně obývaném bytě nebo domě, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým způsobem nebo na více osobách, nebo

b) pokračuje-li v páčání takového činu po delší dobu.“¹⁴⁾

3.2 Trestní řízení ČR v oblasti domácího násilí

Přestupkové řízení

Přestupek je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti, je výslovně za přestupek označeno v zákoně a nejedná se o trestný čin. V případech domácího násilí jde zejména o přestupky proti občanskému soužití (vulgární nadávky, schválnosti, fyzické napadání aj.) nebo o přestupky proti majetku.

Oznámení o přestupcích může podat kterýkoli občan ČR na přestupkové oddělení či přestupkovou komisi, které jsou zřízeny na téměř každém obecním, městském nebo obvodním

úřadě. Na pracovníky přestupkových oddělení/komísí se občané rovněž mohou obracet se žádostí o radu či pomoc, jak v konkrétních případech postupovat.

Přestupky mezi osobami blízkými (manželé, rodiče, děti apod.) jsou tzv. „návrhové přestupky“, které lze projednat jen na návrh poškozené osoby – navrhovatele / navrhovatelky. Lhůta pro podání návrhu činí tři měsíce ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl o přestupku nebo o postoupení věci orgánem činným v trestním řízení.

Náklady spojené s přestupkovým řízením hradí občan, který je uznán vinným z přestupku, nebo navrhovatel, na jehož návrh bylo již zahájené řízení zastaveno. (Poplatek činí vždy 1000,- Kč. Pokud byli přizváni znalci, zvyšuje se poplatek na 2500,- Kč až 6000,- Kč).

Přestupková oddělení/přestupkové komise v případech domácího násilí:

- provedou šetření případu, a prokáže-li se pachateli vina, je mu uložena pokuta
- žijí-li v rodině děti, uvědomí pracovníci orgán sociálně-právní ochrany dětí příslušného úřadu
- poskytnou informace o místech pomoci osobám ohroženým domácím násilím.

Pojem „domácí násilí“ jako trestný čin existuje od data 1. 6. 2004. Do té doby nemohli být násilníci trestně stíháni, jelikož se jednalo pouze o přestupky.

V době před vznikem zákona na ochranu před domácím násilím poskytovalo české právo obětem domácího násilí jen nedostačující možnosti ochrany. Policie neměla dostatečnou pravomoc k tomu, aby vykazala pachatele DN z domu či bytu, kde žije s týranou osobou – byl nutný souhlas týrané osoby. V podstatě šlo o to, že pachatel má být tou osobou, která musí opustit společnou domácnost, nikoliv oběť, která ve většině případů byla nucena (aby unikla dalšímu týrání) bez jakýchkoliv prostředků „prchat“ na ulici, aniž si předem promyslela další postup. V oblasti trestního práva bylo snahou zmenšit počet trestních činů, ke kterým musela dosud oběť dávat souhlas. Velmi důležitou podmínkou pro změny v českém právu byl nástin změn v tom smyslu, že odpovědnost za DN nese pachatel, který musí nést

následky svého chování, a stát by měl mít možnost v těchto případech zasáhnout do soukromí a poskytnout pomoc oběti.

Novelizace zákona vycházela z pravidel, která existují v zemích, jež jsou nám blízké z hlediska právní i společenské kultury. Inspirací byl pro experty zejména rakouský model.

Zákon měl být neutrální, bez ohledu na to, kdo je původcem násilí a kdo jeho obětí. Vycházel přitom z obecných znaků domácího násilí – opakování a stupňování závažnosti násilného jednání, které směřuje proti životu, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti ve společném obydlí násilné a ohrožené osoby.

Ohrožený člověk zpravidla potřebuje okamžitou reakci a účinný zásah včetně zamezení násilí do budoucna. Proto byla v návrhu kombinována opatření sociální i právní. Předpokládalo se využití správních orgánů (policie), justice a sociálních služeb.

Výrazným rysem zákona byl důraz na preventivní řešení domácího násilí. Před vznikem nového zákona bylo možné v případě domácího násilí zasáhnout až v momentě, kdy došlo k závažnému útoku a dokonce zranění – podstatou tedy bylo opatření represivní.

Východiskem návrhu zákona bylo umožnit zásah do partnerského vztahu, v němž dochází k týrání, tak, že se násilník vykáže na přiměřenou dobu z bytu. Napadený získává dostatek času na to, aby si bez psychického či jiného nátlaku ujasnil situaci, v níž se nachází, a uspořádal svoje plány.

Tři pilíře naděje:

- „policejní zásah, který by měl především okamžitě ukončit páchané násilí a zároveň rozhodnout o dočasném vypovězení útočnicka ze společného bytu (nutné dokázat předcházející útoky a předpoklad, že k útoku dojde znovu) – oprávnění k rozhodnutí má konkrétní policista a vykázaní potrvá 10 dní
- podpora ze strany intervenčních center – psychologická, sociální, právní a další potřebná pomoc
- občansko-právní řešení situace – předběžné opatření, spočívající rovněž ve vykázaní útočnicka z bytu, popř. návrat do bytu, zákaz navazování dalších kontaktů (tento zákaz by trval 1 měsíc s možností soudního prodloužení).“¹⁵⁾

Z důvodu nezneužití zákona na ochranu před domácím násilím bylo nutné důsledné proškolení policistů a dalších osob, které konflikty řeší, zavedení diagnostických metod, které

umožňují zjistit skutečné riziko hrozby násilí v konkrétních případech, dále vytvoření databáze informací, na jejichž podkladě dokáží policisté vyhodnotit, zda je na místě rozhodnout o vykázání, řešení případu před nezávislým soudem v občansko-právním, příp. i trestním řízení. V neposlední řadě i hrozba trestního postihu policistů i ohrožených osob, pokud by nepravdivými informacemi donutily vykázat partnera z bytu.

3.3 Policie ČR a její možnosti a postup při řešení domácího násilí

Níže uvedené údaje byly získány při osobních návštěvách a rozhovorech v Intervenčním centru ve Zlíně s Bc. Jaroslavou Jasoňovou, dále u Policie České republiky, Okresního ředitelství Zlín – Služby kriminální policie a vyšetřování, odd. obecné kriminality – II. skupina, u komisaře por. Mgr. Pavla B. Stránského, a také z materiálů, které byly poskytnuty k tomuto účelu výše uvedenými orgány.

Od 1. 1. 2007 je v pravomoci Policie ČR rozhodnout o vykázání osoby, která je podezřelá z páčání domácího násilí, na deset dnů ze společného obydlí. Opis rozhodnutí o vykázání doručí Policie ČR *Intervenčnímu centru (IC) – podrobněji uvádím v kap. 4.2 Intervence při DN*. IC nejpozději do 48 hodin od doručení nabídne osobě ohrožené domácím násilím odbornou pomoc.

Policie (a všechny složky boje proti domácímu násilí) se při posuzování případů řídí čtyřmi skutečnostmi, které jsou pro domácí násilí charakteristické:

- opakování
- eskalace (stupňování)
- jasné rozdělení rolí na ohroženou a násilnou osobu
- neveřejnost (děje se v soukromí).

Policie pro řešení případů domácího násilí využívá metodiku „SARA DN“.

Diagnostická metoda SARA vznikla v Kanadě a odtud byla rozšířena do dalších zemí. Na základě odborného přístupu může proškolená osoba při jejím použití zjistit rizikové faktory a kvalifikovaně odhadnout riziko dalšího domácího násilí.

Metodu SARA přivezl do ČR Bílý kruh bezpečí (BKB), o. s. v rámci projektu „Hráz“. K šíření této metody absolvovali jeho pracovníci výcvik a získali také oprávnění metodu učit. Pro ČR získal BKB souhlas k pojmenování české verze „SARA DN“.

Tato metoda je určena především policistům, kteří se dostanou do prvního kontaktu s osobou ohroženou DN. Bílý kruh bezpečí vydal „pomůcku pro policisty“, která je součástí výcviku a je využívána v přímém kontaktu s případem domácího násilí. SARA DN obsahuje dotazník s 15 strukturovanými otázkami na rizikové faktory (5 otázek odhaluje rizikové faktory u násilníka aktuálně, 5 otázek umožní rychle zjistit rizikové faktory násilníka – jeho projevy na veřejnosti, 5 otázek pomáhá zjistit faktory zranitelnosti ohrožené osoby). Proškolený policista dokáže vyhodnotit aktuální situaci, odhadnout závažnost hrozby a přijmout opatření k eliminaci (odstranění) rizikových situací. K využití této metody je nutné dostatečné množství vstupních informací. Při práci policistů jde např. o čerpání z databází získaných poznatků a z poznání situace na místě. Policista musí být vybaven schopností „ptát se“, která je rovněž součástí výcviku metody SARA DN.

Metoda SARA DN je součástí Závazného pokynu policejního prezidenta a výrazně posiluje kompetence jednotlivých policistů při realizaci Zákona č. 135/2007 Sb. na ochranu před domácím násilím.

V případě vyhodnocení situace policistou jako ohrožující, je agresor vykázán ze společného obydlí, může si s sebou vzít pouze osobní věci (max. 1 000 Kč) a během následných 24 hodin má povolen pouze jeden vstup za asistence policie. Vykázání násilníka je v první fázi na 10 dnů, může být však prodlouženo (pomocí soudu) na 1 měsíc až 1 rok. Vykázání je závazné, jinak je posuzováno jako maření výkonu. Příčinou vykázání násilníka ze společného obydlí může být i psychické násilí (velmi špatně je však dokazováno). Musí být specifikován prostor, kam až se může agresor pohybovat. Pokud se pachatel nenachází na místě, policie může rozhodnout o zákazu vstupu do společného obydlí bez jeho vědomí. V případě přítomnosti dětí v této situaci jsou povoláni sociální pracovníci.

Policisté musí rozhodnout, zda se v daném případě jedná opravdu o domácí násilí (opakování, eskalace násilí) nebo o jednorázové ublížení na zdraví.

Pokud spáchá DN dítě, je převezeno do diagnostického ústavu. Nejmladším násilníkem v okrese Zlín byl od platnosti novely zákona na ochranu před domácím násilím, platným od 1. 1. 2007, dvanáctiletý chlapec. Prvním násilníkem, který byl ve stejném okrese vykázán ze společného obydlí, byl muž a případ byl datován 8. 2. 2007.

3.4 Shrnutí

Pojem „domácí násilí“ jako trestný čin existuje od data 1. 6. 2004 - Zákon 140/1961 Sb.)

Do té doby nemohli být násilníci trestně stíháni, jelikož se jednalo pouze o přestupky. V oblasti zákonných norem pro řešení domácího násilí je nejdůležitější Zákon č.135/2006 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2007. Východiskem návrhu zákona bylo umožnit zásah do partnerského vztahu, v němž dochází k týrání, tak, že se násilník vykáže na přiměřenou dobu z bytu. Od 1. 1. 2007 je v pravomoci Policie ČR rozhodnout o vykázání osoby, která je podezřelá z páčání domácího násilí, na deset dnů ze společného obydlí. Policie pro řešení případů domácího násilí využívá metodiku „SARA DN“. Metoda SARA DN je součástí Závazného pokynu policejního prezidenta a výrazně posiluje kompetence jednotlivých policistů při realizaci Zákona č. 135/2007 Sb. na ochranu před domácím násilím.

4 PREVENCE A MOŽNOSTI POMOCI PŘI DOMÁCÍM NÁSILÍ

4.1 Prevence při domácím násilí

Prevence (ochrana) při domácím násilí je velmi důležitá a z tohoto důvodu se snaží policie a všechna centra pomáhající postiženým domácím násilím různými způsoby předcházet DN a vyvíjet opatření na ochranu obětí domácího násilí. Tyto instituce vydáváním informačních a upozorňujících letáků pomáhají ohroženým osobám rozpoznat situace, kdy se schyluje k násilí, a nabádají tyto osoby k tomu, aby si nenechávaly vzniklé problémy pro sebe, ale v těchto případech se obrátili o pomoc na svou rodinu, přátele, sousedy, lékaře, policii, linky bezpečí (osobně nebo telefonicky). Linky bezpečí mají také zprovozněny webové stránky, na kterých jsou uvedeny všechny informace pro osoby ohrožené domácím násilím a návod, jak se v ohrožující situaci zachovat. Lékaři mají k dispozici „manuál pro lékaře“ jako pomůcku pro prevenci domácího násilí. Podle tohoto manuálu lépe rozpoznávají mezi svými pacienty oběti domácího násilí, např. cílenými otázkami. Mezi nejvýznamnější indikátory nebezpečí patří míra strachu pacienta a jeho odhad bezprostředního a budoucího nebezpečí. Správně vedený rozhovor pomůže lékaři určit, zda se pacient nachází v bezprostředním ohrožení. Lékaři také věnují pozornost bezpečí pacientů předtím, než opustí jeho ordinaci.

4.2 Intervence při domácím násilí

Intervence (vměšování, přidružení třetí osoby k jedné ze stran sporu) – pomoc obětem DN.

Intervenční centrum (dále jen IC) nabízí pomoc:

- osobám, které jsou ohroženy násilným chováním ze strany blízkých osob nebo těch, kteří s nimi bydlí ve společném obydlí
- osobě, pokud je doručeno rozhodnutí policie o vykázaní násilné osoby (IC reaguje do 48 hodin)
- pokud se na IC obrátí ohrožená osoba sama
- pokud se na IC obrátí lidé, kteří chtějí znát informace o možnostech pomoci osobám ohroženým domácím násilím.

Intervenční centrum dále zprostředkovává odborné služby (právní, sociální, psychologické) a koordinuje činnosti subjektů, které do systému pomoci ohroženým osobám vstupují (policie, obecní úřady, orgány sociálně-právní ochrany, lékaři, soudy, azylová zařízení) a po-

skytuje bezpečnostní plán. IC může podat návrh k soudu na vykázní násilníka ze společného obydlí i bez účasti Policie ČR – vykázní je bezpodmínečné a neodkladné. Cílem práce IC je napomoci obětem domácího násilí vyřešit jejich krizovou situaci zapříčiněnou DN a vrátit se do běžného života.

Pomoc intervenčního centra je bezplatná a jedná se o službu ambulantní (pracovníci IC vyjíždějí pouze k obětem, které jsou hospitalizovány v nemocnici nebo k ležící osobě).

Od 1. 1. 2007 existuje v ČR 15 intervenčních center (v každém kraji jedno, v Moravskoslezském kraji působí dvě IC).

Intervenční centrum využívá (obdobně jako policie) metodu SARA DN. Doporučovaná opatření jsou různá. V případě menšího rizika je to poradenství, praktické rady, kontakty na místa pomoci, bezpečnostní plán. Pokud hrozí vysoké riziko, jedná se o opatření trestně právní povahy, ochrana ohrožené osoby a pomoc sociální.

V rámci Zlínského kraje je Intervenční centrum ve Zlíně součástí Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy.

4.3 Azylová zařízení, neziskové organizace a zdravotní péče při vzniku domácího násilí

Azylová zařízení

Jsou to zařízení, do kterých se mohou uchýlit oběti domácího násilí, pokud nemohou nebo nechtějí zůstat ve svém domově. Tato zařízení poskytnou postiženým „střechu nad hlavou“ a další nezbytnou pomoc do doby, než si klient vyřeší svou krizovou situaci.

Neziskové organizace

Tato pracoviště akredituje Česká asociace pracovníků linek důvěry.

Jedná se o specializované služby pomoci pro osoby ohrožené domácím násilím. Pomáhají každému, kdo se cítí ohrožen domácím násilím nebo je jeho svědkem. Poskytují okamžitou odbornou psychologickou, právní, organizační a morální podporu, pomáhají orientovat se v krizové situaci, vyhledávají bezpečné ubytování a v případech vážného ohrožení zdraví přivolávají urgentní (okamžitou) pomoc. Náplní jejich činnosti je také pomoc profesionálům,

kteří přicházejí při výkonu svého povolání do prvního nebo opakovaného kontaktu s ohroženou osobou.

Tyto organizace samozřejmě respektují anonymitu klientů a diskrétnost.

Zdravotní péče při vzniku DN

Oběti domácího násilí samy od sebe nesdělí žádné informace o svém problému. Promluví však, pokud jim lékař položí cíleně formulované otázky, které jsou jednoduché, přímé a jsou vysloveny klidným tónem a v důvěryhodném prostředí bez přítomnosti jiných osob. Jestliže se pacient nachází v bezprostředním nebezpečí, lékař by měl být nápomocen při vyřešení této situace (azylové ubytování, možnost ukryt se u přátel apod.).

Pro zdravotnická zařízení vydalo Ministerstvo zdravotnictví ČR „Kartu pro sociální pracovníky ve zdravotnictví“. Jedná se o manuál (návod), podle kterého by se měli tito pracovníci řídit, řeší-li situaci DN. Karta podává nejdůležitější informace o tom, jak poznat domácí násilí, jak odlišit DN od rodinných problémů a krizí, jak rozpoznat oběti domácího násilí. Nastihuje zásady komunikace s ohroženými osobami a doporučuje způsob vedení rozhovoru s nimi. Poukazuje také na možnosti chování pachatele při event. hospitalizaci oběti a na signály zvýšeného rizika pro oběť. Sociálnímu pracovníkovi karta pomáhá při vypracování bezpečnostního plánu.

4.4 Shrnutí

Azylová zařízení poskytnou postiženým ubytování a další nezbytnou pomoc do doby, než si klient vyřeší svou krizovou situaci. Neziskové organizace jsou specializované služby, které poskytují okamžitou odbornou psychologickou, právní, organizační a morální podporu obětí DN. Azylové domy i neziskové organizace respektují anonymitu klientů a diskrétnost. Pro zdravotnická zařízení vydalo Ministerstvo zdravotnictví ČR „Kartu pro sociální pracovníky ve zdravotnictví“. Jedná se o manuál (návod), podle kterého by se měli tito pracovníci řídit, řeší-li situaci DN. Karta podává nejdůležitější informace o tom, jak poznat domácí násilí, jak odlišit domácí násilí od rodinných problémů a krizí, jak rozpoznat oběti domácího násilí.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUM

5.1 Definice zkoumaného problému

Cílem bylo statisticky zkoumat počty případů domácího násilí v ČR za období 5 let, s uvedením a vyhodnocením údajů v Jihomoravském kraji, okresu Zlín a městě Zlín podle různých kritérií a dále navržení možných kroků pro zlepšení prevence domácího násilí a nalezení moderních způsobů řešení.

Níže uvedené údaje byly získány při osobních návštěvách a rozhovorech s pracovníky Městské policie Zlín, konkrétně s Bc. Kamilovou Novákovou, dále v Intervenčním centru ve Zlíně s paní Bc. Jaroslavou Jasoňovou a u Policie České republiky, Okresní ředitelství Zlín – Služba kriminální policie a vyšetřování, odd. obecné kriminality – II. skupina, konkrétně s komisařem por. Mgr. Pavlem B. Stránským, a také z materiálů, které byly poskytnuty k tomuto účelu výše uvedenými orgány.

V zadání bakalářské práce byl dán časový horizont zkoumaných dat 5 let. S postupným seznamováním se s danou problematikou jsem zjistila, že daný časový interval nelze dodržet, jelikož pachatele domácího násilí bylo možno stíhat až se vznikem nového zákona o polici, a to od 1. 6. 2004 (před tímto datem se jednalo pouze o přešupek proti občanskému soužití a případy byly řešeny domluvou, příp. pokutou). Z tohoto důvodu jsou statisticky vyhodnoceny údaje za 3,5 roku (druhá polovina r. 2004, r. 2005, 2006, 2007). Údaje z r. 2008 jsou pouze okrajové, jelikož se jednalo o první dva měsíce tohoto roku a policie neměla k dispozici dostatečně přesnou statistiku.

5.2 Soubor výzkumných dat

Poskytnutá výzkumná data byla policií posuzována na základě „§ 215a Týráním osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě“ Trestního zákona.

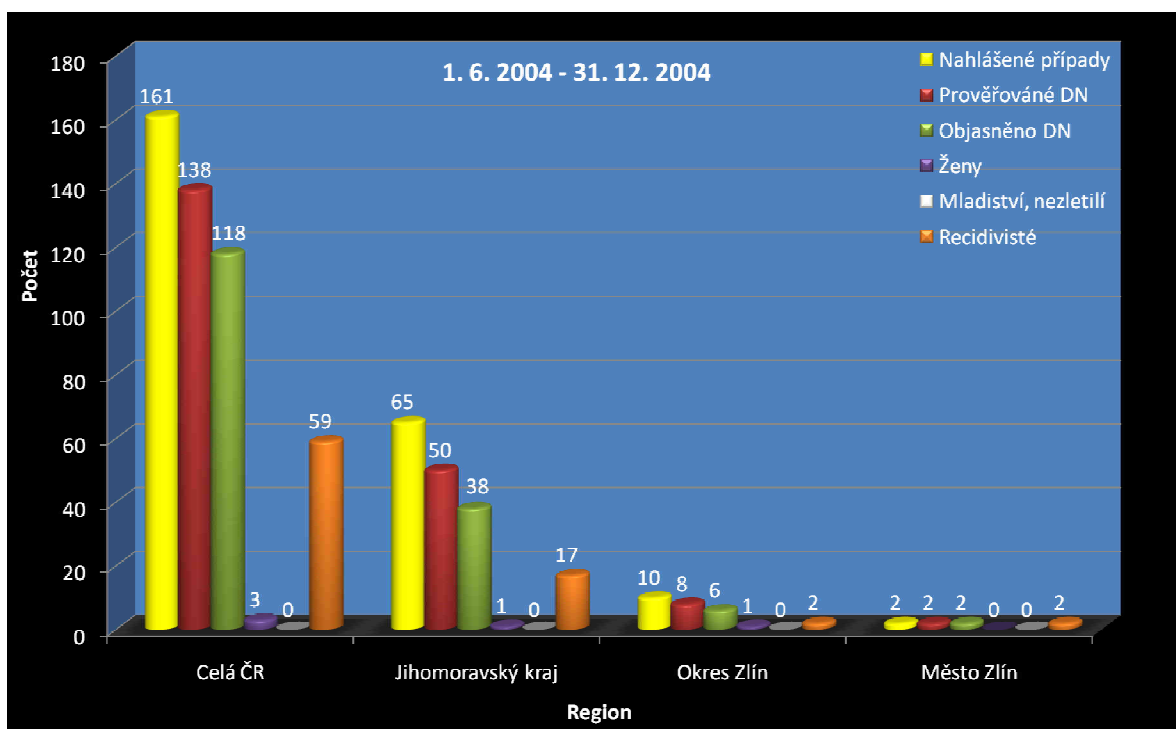
Soubor získaných výzkumných dat je rozdělen podle několika kritérií:

1. kritérium – oblast páchaní domácího násilí (ČR, Jihomoravský kraj, okres Zlín, město Zlín)
2. kritérium – počet nahlášených případů
3. kritérium – počet prověřovaných případů DN

4. kritérium – procento objasněných případů DN
5. kritérium – počet žen – pachatelů
6. kritérium – počet mladistvých pachatelů
7. kritérium – počet (resp. v r. 2004 procento) recidivistů.

Rok 2004

Obr. 1 Souhrn nahlášených případů prověřovaného domácího násilí, objasněnosti a výčet žen, mladistvých a recidivistů za rok 2004

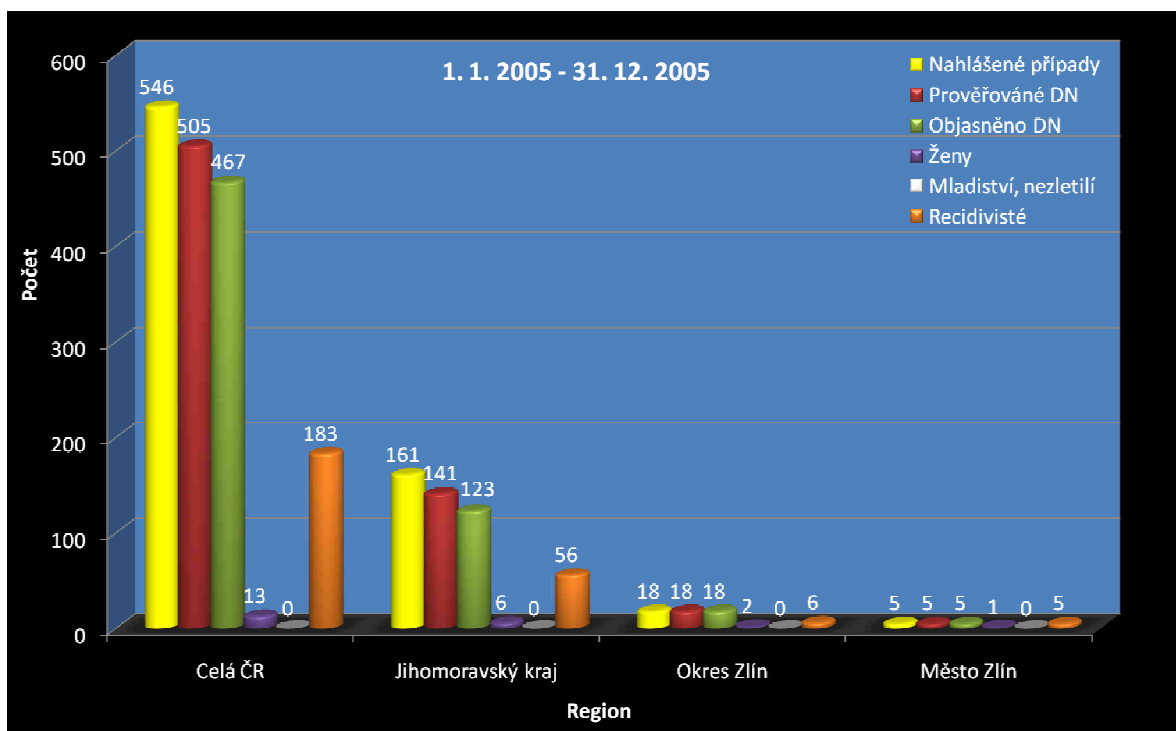
Jelikož jsou k dispozici data pouze z poloviny roku 2004, nelze přesně určit počet případů DN za celý rok. Pokud bychom údaj (pouze hypoteticky) matematicky násobili dvěma (za 1. polovinu r. 2004), výsledná čísla by byla:

- 276 prověřovaných případů v ČR
- 100 prověřovaných případů v Jihomoravském kraji

- 16 prověřovaných případů v okrese Zlín
- 4 prověřované případy ve Zlíně.

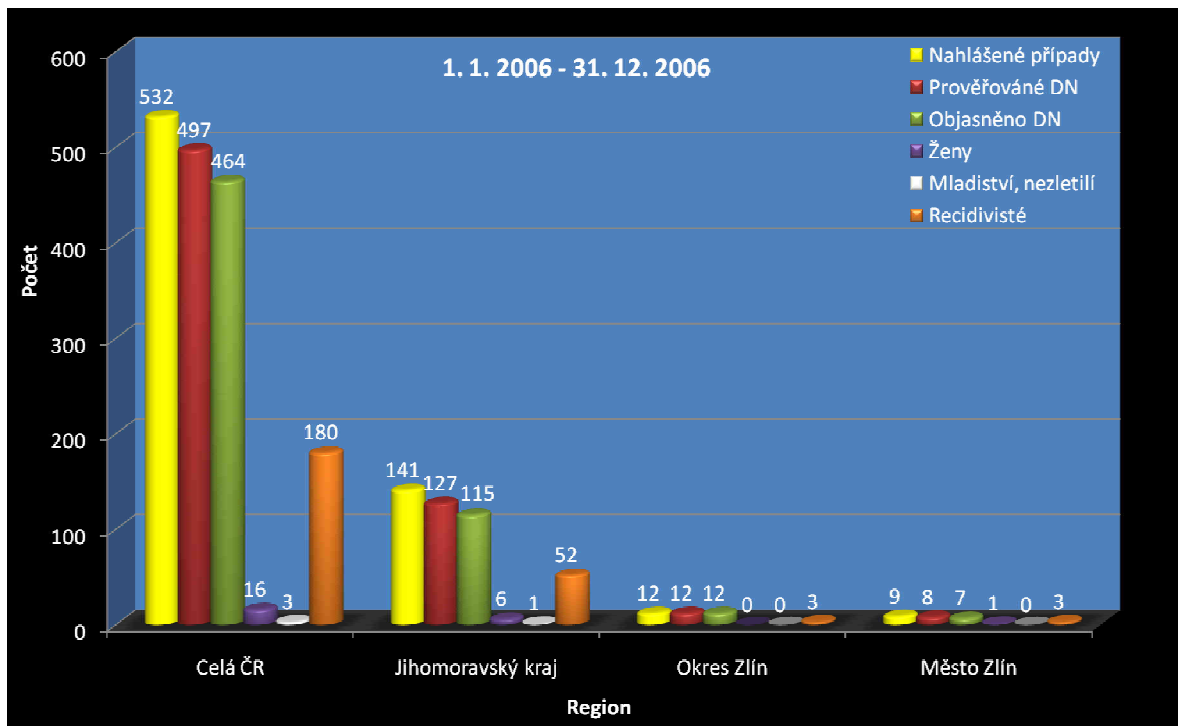
Z výše vypočtených údajů by vyplynul fakt, že v r. 2004, tj. v roce, kdy se začalo domácí násilí trestně stíhat, byl nahlášen *nejmenší* počet případů DN. To by svědčilo o dvou možnostech – buď se v tomto roce *vyskytlo* nejméně případů domácího násilí nebo bylo *nahlášeno* nejméně případů. Spíše jde o druhou variantu – posuzováno z hlediska neznalosti zákona a nevědomosti obětí.

Rok 2005

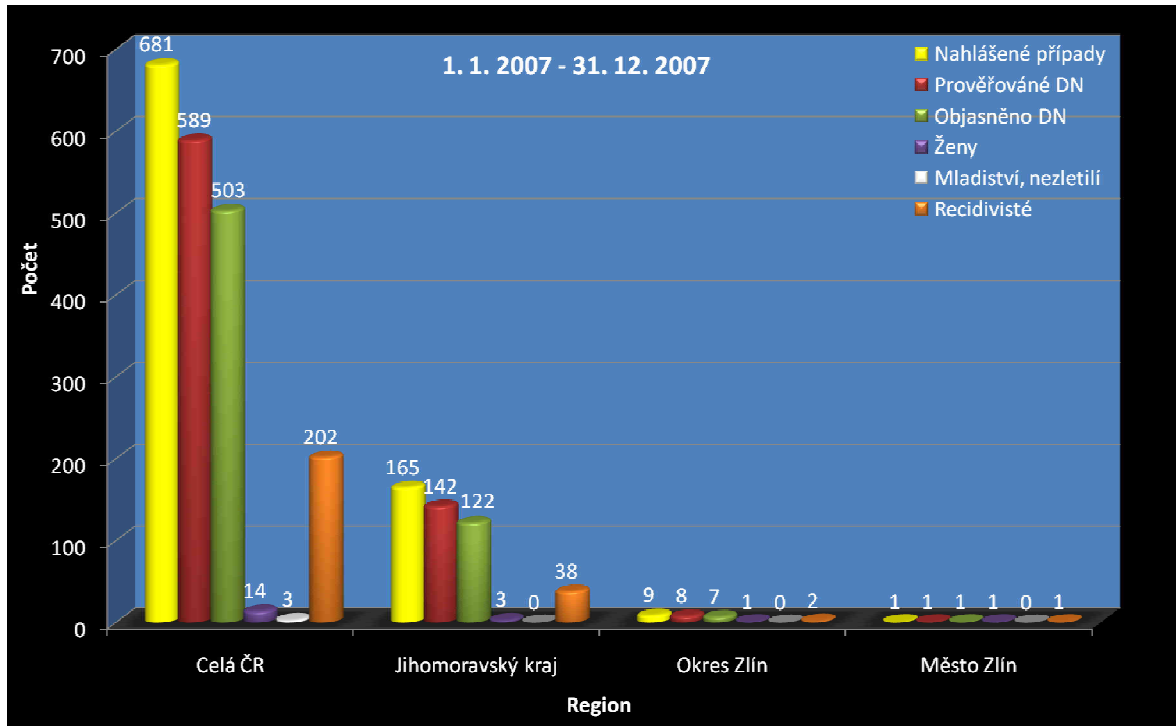

Obr. 2 Souhrn nahlášených případů prověřovaného domácího násilí, objasněnosti a výčet žen, mladistvých a recidivistů za rok 2005

Rok 2006

Obr. 3 Souhrn nahlášených případů prověřovaného domácího násilí, objasněnosti a výčet žen, mladistvých a recidivistů za rok 2006

Rok 2007

Obr. 4 Souhrn nahlášených případů prověřovaného domácího násilí, objasněnosti a výčet žen, mladistvých a recidivistů za rok 2007

Rok 2008

Údaje z roku 2008 uvádím níže jako doplňující. Za tak krátké období nelze provádět statistické vyhodnocování počtu případů domácího násilí.

Za období od začátku roku 2008 do konce měsíce února 2008 bylo nahlášeno v ČR 135 případů domácího násilí (ve dvou případech byla pachatelem žena).

5.3 Vyhodnocení výzkumu

Při porovnání jednotlivých grafů je možné konstatovat následující skutečnosti.

Z pohledu na oblast celé ČR má výskyt domácího násilí vzestupnou tendenci. Procento objasněných deliktů je ve všech zkoumaných letech vysoké, což svědčí o dobré práci policie. Počet žen jako pachatelů se rok od roku zvyšuje, i když v porovnání s muži jde o číslo spíše zanedbatelné. Alarmující je skutečnost, že domácího násilí se dopouštějí mladiství (i když jen v mizivém počtu). Uvedený počet recidivistů je vysoký (ve všech letech) a ukazuje na to, že pokud v rodině dojde k domácímu násilí, je velká pravděpodobnost, že se násilí bude opakovat.

Posouzení z hlediska počtu krajů (14 krajů v ČR) – v Jihomoravském kraji se ve všech zkoumaných letech vyskytl poměrně velký počet případů domácího násilí. Pokud bychom spočítali prostým průměrem počet případů DN na jeden kraj např. v r. 2007 (cca 40), dospějeme k zajímavému výsledku, že v Jihomoravském kraji při 142 případech jde o vysoký počet deliktů DN oproti ostatním krajům ČR. Jedná se však o pouhou hypotézu.

Jelikož pocházím přímo ze Zlína, případy domácího násilí z této „oblasti“ mě obzvláště zajímaly. Mladistvé delikventy podle získaných údajů ve Zlíně nemáme, bez zajímavosti však není skutečnost, že v r. 2007 se udál jeden případ DN a pachatelem byla žena – recidivistka. Uspokojivý je pro mě také fakt, že zlínská policie byla ve všech zkoumaných letech (kromě r. 2006 – 88,89 %) v objasňování případů stoprocentně úspěšná. Od začátku roku 2007 byl v okrese Zlín vykázan ze společného obydlí za páchané domácí násilí následující počet pachatelů:

únor – 4 osoby

březen – 3 osoby

duben – 2 osoby

květen – 2 osoby

červen – 1 osoba

červenec – 1 osoba

srpen – 1 osoba

listopad – 2 osoby

prosinec – 2 osoby.

Dva pachatelé přitom byli vykázáni dvakrát, 3 delikventi (z toho 1 žena) byli vzati do vazby.

Od 1. 6. 2004 dosud nebyla v okrese Zlín žádná osoba ve výkonu trestu jako pachatel domácího násilí.

6 NÁVRH MOŽNÝCH KROKŮ PRO ZLEPŠENÍ PREVENCE DOMÁCÍHO NÁSILÍ

6.1 Propagace

V boji proti domácímu násilí hraje bezesporu hlavní úlohu propagace. Pokud není veřejnost dostatečně informována, nelze zajistit její řádnou povědomost o jakémkoliv problému, v našem případě o výskytu případů DN. Se špatnou informovaností jdou „ruku v ruce“ i předsudky a tradice, a tak dochází k přenosu domácího násilí z jedné generace na druhou.

Propagace se stává účinnou jen tehdy, pokud má jednotnou koncepci, tzn. je uceleným souborem různých opatření (zákonná a sociální opatření, zesílení podpory ze strany státu, zvětšování počtu azylových zařízení, systematická pomoc pro oběti). Tato koncepce musí být následně realizována jako celek – kooperace představitelů státu a všech neziskových organizací.

6.1.1 Odstranění rodové nerovnosti

Odborníci se shodují na tom, že důležitou příčinou DN páchaného na ženách je nerovnováha mezi muži a ženami (myšleno z hlediska pohlaví), která je podmíněna rodově. Důležité je tyto základní příčiny rodově podmíněného násilí odstranit citlivou výchovou už od neútlejšího věku. Dívky by měly být poučovány o tom, že jsou v podstatě samostatnými a nezávislými osobami na mužích, chlapci by se měli učit řešit konflikty bez násilí. V tom jim mohou však pomoci pouze takoví pedagogové, kteří budou v tomto ohledu vyškoleni. Je třeba pro ně organizovat např. kurzy, týkající se rodových stereotypů a rovnosti mezi muži a ženami. Ke zvýšení informovanosti celé veřejnosti mohou přispět např. neziskové organizace vydáváním publikací s touto tematikou nebo pořádáním přednášek.

6.1.2 Média a reklama

Pro veřejné mínění společnosti hrají velmi důležitou úlohu média a reklama. Ve své podstatě mají na veřejnost dvojí vliv. Kladný ve smyslu upozorňování např. na DN a propagace jeho nepřijatelnosti, záporný ve smyslu podněcování ke vzniku DN prezentací násilí a upozorňováním na rozdíly v rovnosti mezi ženami a muži. Proto je nutné z médií a reklam odstranit modely násilného chování a poukazování na rodové stereotypy. Také by měly

pokud možno vymizet „senzační“ zprávy, které přitahují pozornost veřejnosti. Stát by měl podporovat média v objektivní informovanosti o domácím násilí, o legislativě v této oblasti a být nápomocen v odstraňování (eliminaci) mýtů o DN. Účinný by mohl být např. vznik skupin odborníků, které by sledovaly média z hlediska prezentace problematiky DN a informovaly jejich tvůrce v případech nepřijatelné prezentace v médiích a reklamě. K tomu by mohlo ve velkém měřítku přispět vzdělávání novinářů a redaktorů, kteří v první řadě rozhodují o tom, jakým způsobem je v médiích prováděna prezentace. Tohoto vzdělávání by se mohly ujmout neziskové organizace za podpory státu.

6.1.3 Práce s veřejností

Významnou úlohu při propagaci prevence domácího násilí hraje práce s veřejností (public relation). Bylo by vhodné a důležité stále více navazovat spolupráci s významnými osobnostmi (ženami i muži) veřejného života a získávat je k prosazování nepřijatelnosti DN v životě občanů nebo např. (podle zahraničních vzorů) shromažďování jejich hlasů v kampani proti DN. Dále je, podle mého názoru, důležité, aby neziskové organizace za podpory vlády průběžně informovaly média a novináře o všech svých aktivitách v této oblasti. Pomoci by mělo pořádání nejrůznějších akcí, od benefičních a dobročinných, přes různé soutěže, výstavy, petice až po třeba protestní pochody, hlavně však za velké publicity (přítomnost TV, celebrit). Takto ztraktivněné akce přitáhnou pozornost velké části veřejnosti a lidé budou více ochotni event. přispět finanční částkou (např. dárcovská SMS, příspěvek na konto) na výstavbu nových azylových domů nebo na specializovaná centra zaměřená na pomoc obětem DN. Také je důležité věnovat pozornost publikační činnosti - jedná se např. o informační letáky a brožury, které by veřejnost stále informovaly o aktuálních událostech v této oblasti (legislativní změny, statistiky, výzkumy).

ZÁVĚR

Do konce května 2004 nebylo možno stíhat pachatele domácího násilí, pokud se nejednalo o těžké ublížení na zdraví. Do tohoto data se jednalo pouze o přestupek proti občanskému soužití a případy byly řešeny pouze domluvou, popř. pokutou. Pachatelé se mohli opět vrátit domů a oběti byly stále oběťmi.

Po novele Trestního zákona, platné od 1. 6. 2004, se týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě stalo trestným činem a policie dostala pravomoc trestně stíhat takové delikventy. Podle této novely nemusí vyžadovat policie souhlas oběti domácího násilí a složitě zkoumat tyto případy – pokud je viditelné zranění oběti, jedná se o trestný čin domácího násilí. Podle vyjádření por. Mgr. Stránského by v budoucnu mohl být považován za trestný čin také tzv. *stalking* - cílené pronásledování (prozatím není trestné).

Podle policie je důležité, aby byli pachatelé domácího násilí vzati do vazby, aby bylo zamezeno v pokračování týrání a ovlivňování oběti (vydírání), popř. vyhýbání se trestnímu řízení. Vzetí pachatele do vazby navrhuje policie a následně o ní rozhoduje soudce.

Z výše uvedených grafů, které ukazují vybrané oblasti a počty výskytu případů domácího násilí, je zřejmé, že pachatelů DN rok od roku přibývá. S určitostí můžeme konstatovat, že se domácí násilí samozřejmě vyskytovalo i před zavedením trestního postihu pro pachatele. Protože však tyto případy nebyly podchyceny statisticky, můžeme se jen dohadovat o počtu případů DN. V současné době je však ze všeho nejdůležitější fakt, že se podařilo zákonodárcům ČR prosadit nový zákon, který více chrání oběti domácího násilí. Policii byly posíleny pravomoci, které pomáhají ihned a na místě řešit jakýkoliv případ DN, a co je velmi důležité, bez souhlasu oběti. Oběť týrání v dané kritické chvíli totiž obvykle není schopna se sama (ve svém psychickém nebo fyzickém stavu) rozhodnout, jak se v dané chvíli zachová. Možnost pravomoci policie vykázat útočníka na určitou dobu ze společné domácnosti pomáhá obětem DN si v relativním klidu vyjasnit svou situaci, popř. se rozhodnout, jak postupovat dál. Z mého pohledu je však doba 10 dnů vykázání pachatele krátká a řeší situaci jen částečně. Vrátime-li se ke statistice výše uvedené, zjistíme, že zhruba jedna třetina pachatelů jsou recidivisté, což znamená, že se situace s jejich návratem domů příliš nezmění. Oběti se tak dostávají do bludného kruhu, ze kterého pravděpodobně samy nemají šanci dostat se ven. Jen účinná pomoc příbuzných, přátel, popř. neziskových organizací (linky bezpečí) za přispění odborníků z oboru psychologie je může postavit zpět „na nohy“.

Proto nesmíme zavírat oči před těmito situacemi, všichni musíme být všímaví k okolí a při zjištění náznaků domácího násilí okamžitě jednat, třeba i bez souhlasu obětí. Jen tak můžeme být nápomocni k zabránění životního neštěstí člověka.

Velmi důležitou aktivitou v oblasti domácího násilí je propagace jeho prevence. Koncepce prevence DN by měla být jednotná a měla by při ní spolupracovat vláda a neziskové organizace. V koncepci by měla být prosazována rodová rovnost (rovnost ženy a muže) a měla by být věnována pozornost spolupráci s médii, reklamou a širokou veřejností. Podporováno by mělo být vzdělávání v této oblasti jak laické veřejnosti, tak i odborníků. Za důležité také považují, aby se propagačních aktivit zúčastňovali také muži.

Domácí násilí nemůže společnost tolerovat. Je potřeba stále provádět osvětu mezi veřejností a odborníky a snažit se odstraňovat předsudky, související s domácím násilím. Jedině tak může dojít k postupné eliminaci násilí, schovaného za zdmi našich domácností.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] CARTER, J. Mizerové, aneb, Jak přimět muže, aby nám neublížovali, a zároveň neklesnout na jejich úroveň. 1. vydání. Praha : Aurora, 2002. , 127 s. ISBN 80-7299-058-6.
- [2] ČÍRTKOVÁ, L.; MACHÁČKOVÁ, R.; VITOUŠOVÁ, M. *Domácí násilí - přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích*. Praha : Bílý kruh bezpečí, 2002. 143 s. ISBN 80-86284-19-0.
- [3] DONA linka [online]. [cit. 2008-04-15]. Dostupné z www: <<http://www.donalinka.cz/index.php>>
- [4] GJURIČOVÁ, Š.; KOCOURKOVÁ, J.; KOUTEK, J. Podoby násilí v rodině. 1.vyd. Praha: Vyšehrad, 2000. , 101 s. ISBN 80-7021-416-3
- [5] HUBÁČKOVÁ, J. Syndrom CAN. *ICM* [online]. **2008** , 31. 1. 2008 [cit. 2008-04-15]. Dostupné z www: <<http://www.icm.cz/syndrom-can-charakteristika>>
- [6] *Intervenční centra* [online]. MPSV, 16. 1. 2008 [cit. 2008-04-09]. Dostupné z www: <<http://www.mpsv.cz/cs/4228>>
- [7] KŘIVOHLAVÝ, J. *Jak zvládat stres*. Praha : Grada Avicenum, 1994. , 190 s.. ISBN 80-7169-121-6.
- [8] PRAŠKO, J.; a kol. *Psychiatrie*. Praha : Informatorium, 2003. 192 s. ISBN 80-7333-002-4.
- [9] PRAŠKO, J.; PRAŠKOVÁ, J. *Proti stresu krok za krokem*. 3. vydání. Praha : Grada Publishing, 2004. , 188 s.. ISBN 80-247-0068-9.
- [10] PSYCHOSOCIÁLNÍ CENTRUM ACORUS (ed.). Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovnice a pracovníky orgánů - právní ochrany dětí. MPSV, 2006. , 137 s. ISBN 80-86878-50-3.
- [11] Stres. *Wikipedie - otevřená encyklopedie* [online]. **2008** [cit. 2008-04-15]. Dostupné z www: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Stres>>
- [12] VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M., a kol. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha : proFEM, 2004. 194 s. ISBN 80-239-2106-1.
- [13] Zákon č. 135/2006 Sb. ze dne 14. 3. 2006. In *Sbírka zákonů*. 2006.

- [14] Zákon č. 140/1961 Sb., zákon o přestupcích ve znění pozdějších předpisů.
- [15] Zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích. In *Sbírka zákonů České republiky*. Novelizováno 4. 9. 2006.
- [16] Zákon č. 99/1963 Sb. Občanský soudní řád. In *Sbírka zákonů*. 1963.

SEZNAM CITACÍ

- 1) Bezpečnost a prevence. *Ministerstvo vnitra* [online]. **2005** [cit. 2008-04-11]. Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/rs_atlantic/project/article.php?id=28964>
- 2) VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M., a kol. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha : proFEM, 2004. s. 20-21. ISBN 80-239-2106-1.
- 3) PSYCHOSOCIÁLNÍ CENTRUM ACORUS (ed.). *Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů - právní ochrany dětí*. MPSV, 2006. , s. 33. ISBN 80-86878-50-3.
- 4) PSYCHOSOCIÁLNÍ CENTRUM ACORUS (ed.). *Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů - právní ochrany dětí*. MPSV, 2006. , s. 32. ISBN 80-86878-50-3.
- 5) Domácí násilí - oběť a pachatel. *One woman* [online]. **2008** [cit. 2008-04-11]. Dostupné z www: <<http://www.zena-centrum.cz/clanek.phtml?id=1716>>
- 6) CARTER, J. *Mizerové, aneb, Jak přimět muže, aby nám neublížovali, a zároveň neklesnout na jejich úroveň*. 1. vydání. Praha : Aurora, 2002. , s. 58. ISBN 80-7299-058-6.
- 7) KŘIVOHLAVÝ, J. *Jak zvládat stres*. Praha : Grada Avicenum, 1994. , s. 13. ISBN 80-7169-121-6.
- 8) KŘIVOHLAVÝ, J. *Jak zvládat stres*. Praha : Grada Avicenum, 1994. , s. 10. ISBN 80-7169-121-6.
- 9) PRAŠKO, J.; PRAŠKOVÁ, J. *Proti stresu krok za krokem*. 3. vydání. Praha : Grada Publishing, 2004. , s. 10-11. ISBN 80-247-0068-9.
- 10) KŘIVOHLAVÝ, J. *Jak zvládat stres*. Praha : Grada Avicenum, 1994. , s. 47. ISBN 80-7169-121-6.
- 11) Zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích. In *Sbírka zákonů České republiky*. Novelizováno 4. 9. 2006.
- 12) Zákon č. 135/2006 Sb. ze dne 14. 3. 2006. In *Sbírka zákonů*. 2006, částka 46.
- 13) Zákon č. 99/1963 Sb. Občanský soudní řád. In *Sbírka zákonů*. 1963, částka 56/1963 Sb.

- 14) 538/2004 Sb. - Usnesení Poslanecké sněmovny k zákonu, kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů*. 2004.
- 15) VITOUŠOVÁ, P.; PÚRY, F. Zákon na ochranu před domácím násilím. *DONA linka* [online]. 2006 [cit. 2008-04-15]. Dostupné z [www: <http://www.donalinka.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=386>](http://www.donalinka.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=386)

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

DN	Domácí násilí
IC	Intervenční centrum
BKB	Bílý kruh bezpečí
SARA DN	Spousal Assault Risk Assessment – diagnostická metoda
Syndrom CAN	Child Abuse and Neglect (syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte)

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 Souhrn nahlášených případů prověřovaného domácího násilí, objasněnosti a výčet žen, mladistvých a recidivistů za rok 2004	41
Obr. 2 Souhrn nahlášených případů prověřovaného domácího násilí, objasněnosti a výčet žen, mladistvých a recidivistů za rok 2005	42
Obr. 3 Souhrn nahlášených případů prověřovaného domácího násilí, objasněnosti a výčet žen, mladistvých a recidivistů za rok 2006	43
Obr. 4 Souhrn nahlášených případů prověřovaného domácího násilí, objasněnosti a výčet žen, mladistvých a recidivistů za rok 2007	44

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Přehled intervenčních center v ČR

Příloha P II: Neziskové organizace poskytující pomoc obětem

Příloha P III: Statistika domácího násilí od 1.6. 2004 do 29.2. 2008

PŘEHLED INTERVENČNÍCH CENTER V KRAJÍCH

KRAJ	ORGANIZACE	KOORDINÁTOR	ADRESA	TELEFON	FAX	E-MAIL	WWW STRÁNKY
Jihočeský	Diecézní charita v Českých Budějovicích	Dana Bedlánová	Kanovnická 11, 370 01 České Buděj.	386 323 016 603 281 300	386 323 016	intervencnicentrum@charitacb.cz	www.charitacb.cz
Jihomoravský	SPONDEA při ČČK Brno, o.p.s.	Eva Hrabálková, DiS.	Sýpka 25 613 00 Brno	541 213 732 739 078 078	541 213 732	spondea@spondea.cz	www.spondea.cz
Karlovarský	Okresní ústav sociálních služeb v Sokolově, příspěv. org.	Jiří Král	Rokycanova 1756 Sokolov -poliklinika	352 308 349 737 469 316	352 308 349	intervencni@centrum.cz	www.ouss.cz
Královehradecký	Oblastní charita Hradec Králové	Mgr.Lenka Chválová	Velké náměstí 34 500 03 HK	495 530 033 774 591 383		intervencni.centrum@hk.caritas.cz	www.hk.caritas.cz
Liberecký	Centrum sociálních služeb Libereckého kraje	Mgr. Ivo Brát	Tanvaldská 269 463 11 Liberec 30	482 750 063 602 410 612	482 750 063	ivo.brat@csslk.cz	www.csslk.cz
Moravskoslezský I.	Dona Centrum Bílého kruhu bezpečí Ostrava	Mgr. Alena Mikulová	28. října 2556 702 00 Ostrava	597 489 388 739 449 275		koordinatordn.bkb@seznam.cz	www.bkb.cz
Moravskoslezský II.	Slezská diakonie	Lenka Hájková, DiS	Na Nivách 7 737 01 Český Těšín	596 611 239 596 615 935	596 611 238	ic.ostrava@slezskadiakonie.cz	www.slezskadiakonie.cz
Olomoucký	Středisko sociální prevence Olomouc	ředitelka Mgr. Markéta Čožíková	Na Vozovce 26 779 00 Olomouc	585 427 141 777 102 000		ssp@iex.cz	www.ssp-ol.cz
Pardubický	SKP-CENTRUM Pardubice	Petra Toušková	Bělehradská 513, 530 09 Pardubice	466 799 072 777 772 131		petra.touskova@skp-centrum.cz	www.skp-centrum.cz
Plzeňský	Diecézní charita Plzeň	Mgr. Tereza Vágnerová	Hlavanova 359/16 Plzeň	377 223 861 731 433 142	377 819 005	vagnerova@dchp.cz	www.dchp.cz
Hlavní město Praha	Městské centrum sociálních služeb a prevence Praha	PhDr. Marie Šusterová	Šromova 861 Praha 9	604 231 085	281 914 376	susterova@centrum.cz	www.mcssp.cz
Středočeský	Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy Rakovník	Lucie Vaníčková-Horníková	Žižkovo nám. 169 269 01 Rakovník	313 502 588 605 765 883	313 511 293	r.poradna@quick.cz	www.poradna-rakovnik.cz
Ústecký	Občanské sdružení SPIRÁLA	Mgr. Martina Vojtíšková	K Chatám 22, 403 40 Ústí nad Labem-Skorotice	472 743 835 604 170 384	475 201 495	spirala.cki@volny.cz	www.volny.cz/spirala.c ki
Vysočina	Psychocentrum, manželská a rodinná poradna kraje Vysočin	Mgr. Jana Volná	Pod Příkopem 4 586 01 Jihlava	567 215 532 776 812 523		ic.vysocina@volny.cz	www.psychocentrum.c z
Zlínský	Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy ve Zlíně	Bc. Jarmila Hasoňová	U Náhonu 5208 760 01 Zlín	577 018 265 774 405 682		ic.zlin@seznam.cz	www.volny.cz/poradna.zlin

PŘÍLOHA P II: NEZISKOVÉ ORGANIZACE POSKYTUJÍCÍ POMOC OBĚTEM

» **Bílý kruh bezpečí**

nepřetržitá telefonická linka pro pomoc obětem domácího násilí

251 511 313

www.donalinka.cz ↗

www.domacinasili.cz ↗

www.bkb.cz ↗

» **Nonstop linka důvěry krizového centra RIAPS**

222 58 06 97

» **Linka bezpečí, Nadace Naše dítě**

800 155 555, rodičovská linka: 283 852 222,

krizové centrum pro děti a mládež: 233 544 117

www.nasedite.cz ↗

» **Linka důvěry Dětského krizového centra**

www.ditekrize.cz ↗

» **Liga lidských práv**

tel. 545 245 996, 737 834 345

www.llp.cz ↗

» **Rosa - centrum pro týrané a osamělé ženy**

tel. 241 432 466, SOS tel. 602 246 102 (Po-Pá 9-18 hod.)

www.rosa-os.cz ↗

» **ProFem**

linka pomoci 224 910 744 (středa 18:30-20:30)

www.profem.cz ↗

PŘÍLOHA P III: STATISTIKA DOMÁCÍHO NÁSÍLÍ OD 1. 6. 2004 DO 29. 2. 2008

1.6. 2004 – 31.12. 2004

Dle paragrafu 215a Trestního zákona

Celá ČR

161 případů

138 prověřováno (trestní stíhání, zbytek odložen nebo přešupek-pokuta)

85,71% objasněno (118)

3 ženy

0 mladistvých, nezletilých

69 recidivistů

Jihomoravský kraj

65 případů

50 prověřováno

76,92% objasněno (38)

1 žena

0 mladistvých, nezletilých

17 recidivistů

Okres Zlín

10 případů

8 prověřováno

80% objasněno (6)

1 žena

0 mladistvých, nezletilých

2 recidivisté

Město Zlín

2 případy

2 prověřovány

100% objasněno (2)

0 žen

0 mladistvých, nezletilých

2 recidivisté

[1.1. 2005 – 31.12. 2005](#)

Celá ČR

546 případů

505 prověřováno

92,49% objasněno (467)

13 žen

0 mladistvých, nezletilých

183 recidivistů

Jihomoravský kraj

161 případů

141 prověřováno

87,58% objasněno (123)

6 žen

0 mladistvých, nezletilých

56 recidivistů

Okres Zlín

18 případů

18 prověřováno

100% objasněno (18)

2 ženy

0 mladistvých, nezletilých

6 recidivistů

Město Zlín

5 případů

5 prověřováno

100% objasněno (5)

1 žena

0 mladistvých, nezletilých

5 recidivistů

[1.1. 2006 – 31.12. 2006](#)

Celá ČR

532 případů

497 prověřováno

93,42% objasněno (464)

16 žen

3 mladiství

180 recidivistů

Jihomoravský kraj

141 případů

127 prověřováno

90,7% objasněno (115)

6 žen

1 mladiství

52 recidivistů

Okres Zlín

12 případů

12 prověřováno

100% objasněno (12)

0 žen

0 mladistvých, nezletilých

3 recidivisté

Město Zlín

9 případů

8 prověřováno

88,89% objasněno (7)

1 žena

0 mladistvých, nezletilých

3 recidivisté

1.1. 2007 – 31.12. 2007

Celá ČR

681 případů

589 prověřováno

85,4% objasněno (503)

14 žen

3 mladiství

202 recidivistů

Jihomoravský kraj

165 případů

142 prověřováno

86,06% objasněno (122)

3 ženy

0 mladistvých, nezletilých

38 recidivistů

Okres Zlín

9 případů

8 prověřováno

88,89% objasněno (7)

1 žena

0 mladistvých, nezletilých

2 recidivisté

Město Zlín

1 případ

1 prověřován

100% objasněno (1)

1 žena

1 recidivista

[1.1. 2008 – 28.2. 2008](#)

Celá ČR

135 případů

2 žen